

**Republika Kosova
Opstina Drenas Glogovac
Skupstina Opstine**

Br.02-400/01-9785,dt. 23.02.2023

Na osnovu clana 11,12, stav 12.2, tacka d, Zakona br 03/L - 040, o Lokalnoj Samoupravi ("Sluzbeni List Republike Kosova", i clana 10 stav 2 i 5 Zakona 04/L-060 za Otpatke i clana 34.tacka 34.6, Statuta opstine br.01-110-6904, Skupstina opstine Drenas/Glogovca , na redovnoj sednici odrzanoj **23.02.2023**, odobrava ovu :

ODLUKU

O Davanju Saglasnosti na Opstinski Plan Upravljanja Otpadom za 2023-2027 godinu

Clan 1

Ovom Odlukom daje se Saglasnost za Plan Upravljanja Komunalnim Otpadom za opstinu Drenas/Glogovac za **2023-2027 godine** .

Clan 2

Za sprovođenje ove Odluke pobrinuce se Predsednik Opstine Drenas i Direkcija za Javne Sluzbe i Hitne Slucajeve , Direkcija Inspekcije Opstine Drenas.

Clan 3

Ova odluka stupa na snagu 15 dana od dana registracije i procene zakonosti od MLU –ve ,i 7 dana nakon objavljivanja nasluzbenoj Web strani Opstine .

Plan dostavlja se :
Vendimi i dërgohet:
Kancelariji Predsednika ;
Nadleznoj Direkciji;
Kancelariji Skuopstine ;
Arhivi

Presedavjuci Skupstine Opstine

Milaim Hajdari

OBRAZLOZENJE

Nacrt Opstinskog Plana za Upravljanje Otpadom (OPUO) Opstine Glogovca je dokument sacinjen na osnovu Strategije za Upravljanjem Otpadom Republike Kosova i Nacionalni Plan za Upravljanje Otpadom Republike Kosova, i koji je presao kroz procedure javnih konsultacija predvideni zakonom, , onda trazimo od skupstine opstine da odobri ovaj petogodisnji plan za Upravljanje Otpadom za Opstinu Glogovcat, koji je i prioritet i od Agendeza ispunjavanje opstinskih obaveza za Evropsku integraciju .

Hartimi I Planit Komunal për Menaxhimin e Mbeturinave

**Republika Kosova
Opstina Drenas Glogovac
Skupstina Opstine**

Br.02-400/01-9785,dt. 23.02.2023

**OPSTINSKI PLAN ZA UPRAVLJANJE OTPADOM
2023-2027**

OPSTINA DRENAS GLOGOVAC

FEBRUAR 2023

1	<i>Prezentacija Opstinskog Plana Upravljanja Otpadom</i>	
1.1	Svrha i obim plana	6
1.2	Pravni i institucionalni osnov za reviziju plana	7
1.3	Lokalni konteksti	Error! Bookmark not defined.
	STANOVANJE NA URBANU I RURALNU TERITORIJU	Error! Bookmark not defined.
	POVRSINA SA VISOKIM ZAGADENJEM (HOT SPOTOVI)	Error! Bookmark not defined.
	STOPA NEZAPOSLENOSTI	26
	STOPA ZAPOSLENOSTI	26
	NIVO SIROMASTVAË	Error! Bookmark not defined.
	AMBIENT BIZNISA	28
1.4	Poljoprivreda	Error! Bookmark not defined.
1.5	Lokalni turizam	31
1.6	Obrazovanje	32
1.7	Zdravstvo	34
2	<i>Postojace stanje o upravljanju otpadcima</i>	36
2.1	Podaci za otpad u Opstini	Error! Bookmark not defined.
2.2	Usluga, prikupljanje i prevoz otpadaka	Error! Bookmark not defined.
2.3	Pregled implementacije plana	40
2.4	Performanca usluge	47
2.5	Finansijska Performanca MM	48
2.6	Infrastruktura za dodelu, riciklaza i deponija otpadaka	Error! Bookmark not defined.
2.7	Upravljanje drugih kategorija otpadaka	51
3	<i>Objektivni MM i operativni plan</i>	53
3.1	Vizija i MM	53
3.2	Objektivi i ciljevi MM	53
4	<i>Plan MM u vandrednim uslugama</i>	69
5	<i>Akcioni i monitorirani plan</i>	70

Spisak skracenica:

AZZSK	Agencija za Zastitu Zivotne Sredine Kosova;
ASK	Agencija Statistike Kosova;
EU	Evropska Unija ;
BMZ	Nemacko federalno ministarstvo za saradnju i ekonomski razvoj ;
COZS	Centar za Obrazovanje i razvoj Zivotne Sredine
SVD	Sistem vracanja depozita ;
ELV	Automobila otpada;
EPR	Prosirena odgovornost proizvodaca ;
GIZ	Nemacko federalno ministarstvo za saradnju i ekonomski razvoj ;
VK	Vlada Kosova;
IMBO	Implementacija za mehanicko biolosku obuku ;
ISUO	Integrisani sistem upravljanja otpadom
JAMS	Japanska agencija za Medunarodnu Saradnju;
Kfw	Kreditanstalt für Wiederaufbau;
IKIV	Institut Kosova za istrazivanje vode I zivotne sredine ;
KUDK	Kompania za upravljanje deponijama na Kosovu ;
RKO	Regionalna kompanija za Otpad ;
MZSPPI	Ministarstvo zivotne sredine prostornog planiranja i infrastrukture;
OIR	Otpad od izgradnje i rusenja;
OEEU	Otpad od elektricnih i elektronskih uredaja;
COM	Centarza oporavak materijala ;
OSER	Organizacija za Saradnju I Ekonomski Razvoj ;
OPUO	Opštinski plan za upravljanje otpadom ;
JPP	Javno Privatno preduzece ;
PZP	Prosirena odgovornost proizvodaca ;
ISUO	Integrisana strategija upravljanja otpadom;
ODO	Okvirna direktiva otpadom;

Lista tabela

Tabela 1	Duzina granice Glogovca sa susednim opstinama ;
Tabela 2	Podatci o stanovnistvu;
Tabela 3	Popis stanovnistva u periodima od 1948-2011 godine ;
Tabela 4	Prirodni prirastaj u 2017 u opstini Glogovca (u promilima);
Tabela 5	Stambeni fond u odnosu na stambene jedinice i tipologija stambenih zgrada
Tabela 6	Broj stambenih jedinica –kuca I kolektivnog stanovanja po naseljima ;
Tabela 7	Kolektivni zagadivaci u Opstini Glogovca ;
Tabela 8	Lokacija teskih metala ;
Tabela 9	Broj lica koja traze posao prijavljeni u biroima za zaposljavanje ,septembar 2017 godine ;
Tabela 10	Broj zaposlenih po godinama , 2011-2018;
Tabela 11	Broj preduzeca prema vrsti vlasnistva , u % (Izvor: PAK , 2018);
Tabela 12	Privredna preduzeca, prema , ekonomskim sektorima , 2011- 2018;
Tabela 13	Klase zemljista u Opstini Glogovca;
Tabela 14	Broj ustanova , vaspitaca , učenika I prosvetnih radnika ;
Tabela 15	Bilan opstinskih otpada ;
Tabela 16	Operatoi otpada pod opstinskom odgovornoscu e mbeturinave nën përgjegjësi komunale;
Tabela 17	Ostali operatori otpada koji rade na teritoriji opstine ;
Tabela 18	Pokrivene usluge na teritoriji opstine ;
Tabela 19	Obuhvat pruzanja usluga za EF prema mestu stanovanja ;
Tabela 20	Tipologija I ucestalost pruzanja usluga ;
Tabela 21	Oprema za odlaganje I sakupljanje otpada;
Tabela 22	Oprema za sakupljanje I transport otpada ;
Tabela 23	Pregled realizacije aktualnih ciljeva aktualne PKMM;
Tabela 24	Efikasnost zdravstvenih osoblja UO skupljanja I tyransporta otpada ;
Tabela 25	Performanca skupljanja I tyransporta otpada ;
Tabela 26	Rashodi sistema UO ;
Tabela 27	Prihodi i naplata o pruzanju usluga UO ;
Tabela 28	Pokrice rashoda i efikasnost ciljeva ;;
Tabela 29	Lista ciljeva plana ;
Tabela 30	Strateski okvir Cilja 1;
Tabela 31	Strateski okvir Cilja 2;

Tabela 32	Demografski predvidaji stanovništva ;
Tabela 33	Predviđanje stvaranja otpada;
Tabela 34	Predviđanje stvaranja otpada prema sastavu ;
Tabela 35	Ciljevi reciklacije ;
Tabela 36	Raspored odvajanja otpada prema izvoru ;
Tabela 37	Strateski ram cilja 3 ;
Tabela 38	Strategija proširenja sa uslugama ;
Tabela 39	Efikasnost osoblja ;
Tabela 40	Strateski ram cilja 4;
Tabela 41	Strateski ram cilja 5 ;
Tabela 42	Finansijski plan, akcioni i monitorirani – Cilj 1, Sprečavanje i reduktiranje ;
Tabela 43	Finansijski plan, akcioni i monitorirani – Cilj 2 Ponovna upotreba i reciklacija ;;
Tabela 44	Finansijski plan, akcioni i monitorirani – Cilj 3 Pružanje kvalitetnih usluga , efikasnih i održivih ;
Tabela 45	Finansijski plan, akcioni i monitorirani – Cilj - 4 Sigurno deponiranje kao poslednje sredstvo ;
Tabela 46	Finansijski plan, akcioni i monitorirani – Cilj 5 Razvoj osoblja i institucionalnih kapaciteta za UO;

Govor predsednika

Gradani opštine Glogovca,

Opštinska administracija je posvećena efikasnom i održivom upravljanju otpadom . Izrada opštinskog plana za upravljanje otpadom deo je našeg opredeljenja u ovoj oblasti .

Na osnovu ovog plana , opština Glogovca preduzeti nehopodne korake da planski investira u system upravljanja otpadom u našoj opštini .

Ovako planiranje poboljšaće stanje upravljanja otpadom i na kraju uticati na stanje životne sredine u našoj opštini .

Regulisanje sistema upravljanja otpadom u opštini, takođe , ima za cilj stvaranje uslova za lokalni ekonomski razvoj , kroz akcije odvajanja otpada i reciklacije .

Mi ,opštinska administracija ulaze napore da stvori što čistiji ambijent za naše građane . To se može postići samo uz punu saradnju svih aktera u našoj opštini .

U ime građana opštine Glogovca zahvaljujem se saradnicima tokom izrade opštinskog plana za upravljanje otpadom ,2023-2027 u opštini Glogovac posebno nemackom GlZ-u koji je podržao izradu ovog plana ,KIVER-u i opštinskoj radnoj grupi za tehničku podršku, tako da ovaj strateski document možemo da svatimo kao zajedničku vrednost , koja će povećati kvalitet života uz čistu životnu sredinu za sve građane opštine Glogovca .

Hvala na saradnji !

Srdacno,
Predsednik Opštine Glogovca
Ramiz Lladrovci

1 Prezentacija Opštinskog Plana za Upravljanje Otpadom

1.1 Svrha i obim plana

Opštinski Plan za Upravljanje Otpadom (OPUO) Glogovca je planski dokument za sprovođenje Strategije Republike Kosova za Upravljanje Otpadom i Plana Republike Kosova za Upravljanje Otpadom na lokalnom nivou, doprinoseći sprovođenju politika i ispunjavanju ciljeva strategije kroz OPUO, Opština omogućava integrisani pristup Upravljanju Otpadom , sprovođenjem niza mera, gde je glavni cilj smanjenje opštinskog otpada ,finansijski aspekti sistema drugi aspekti kao što su procenje stanja u ovom sektoru , saradnja sa svim akterima informisanje stanovništva itd

OPUO obuhvata :

Opština Glogovac

- Određivanje prioriteta sektora u cilju ispunjavanja i usklađivanja sa ciljevima Strategije integrisanog Upravljanja Otpadom (SIUO) 2021-2030 i Akcionog Plana za Upravljanje e Otpadom (APUO) 2021-2023; odnosno preduzimanje konkretnih radnji u realizaciji i ispunjenju definisanih ciljeva ;
- Procena aktualnog sistema prikupljanjem otpada, opreme i osoblja , definisanje osnova postojećih usluga i aktivnoscu upravljanjem ,
- Regulisanje organizacionih i operacionlnih aspekata na nivou opštine u saradnji sa drugim aktrima koji se bave upravljanjem komunalnim otpadom ;
- Uloga i institucionalne i funkcionalne regulatorne odgovornosti sistema upravljanja otpadom ;
- Podizanje profesionalnih kadrova ,sa ciljem pracenje i procene stanja u ovom sektoru, predlaganje mera za poboljsanje stanja itd .;
- Finansijsko uređenje, koji održavaju finansijske potrebe u cilju postizanja održzivosti sistema upravljanjem otpadom,kao i analiziranje finansijskih sredstava za investicije u sektoru .
- Određivanje operivnog modela gde su predložena , ku janě propozuar 4 modela:
  1. Podrska jedinice Kompanije KRM"PASTRIMI", od strane Opštine opremom i drugim vidovima podrške prema ugovoru potpisanom između Opštine i KRM"Pastrimi",
  2. Decentralizacija i kompanije KRM"Pastrimi" iz centralne jedinice ,u finansijskom smislu ;
  3. Osnivanje javnog Lokalnog preduzeća (JLP),
  4. Javno privatno partnerstvo .

PKMM služe kao planski i operativni okvir za implementaciju Sistema upravljanja otpadom izradu projekta , budeta i investicionih planova , kao i finansijske i strucne podrške .

1.2 Pravna i institucionalna osnova za reviziju plana

Pravni osnov za izradu OPUO -om, definisan je Zkonom Br. 04/L-060 za Otpad , koji regulise aspekte upravljanja otpada . Zakon o Otpadu daje propise na osnovu UO ,uključujući klasifikaciju otpada , uloge i odgovornosti ključnih aktera o upravljanju otpadom ,kao i druge aspekte koji se odnose na uslove rada i standarde licenciranje UO operatora itd

1.3 Pravni okvir za UO

Zakon br. 04/ L-060 o otpadu je okvirni zakon za upravljanje otpadom na Kosovu, koji reguliše opšte i posebne aspekte upravljanja komunalnim otpadom i drugim vrstama otpada. Predmetni zakon daje osnovne principe upravljanja otpadom, uključujući uloge i odgovornosti ključnih institucija u njihovom upravljanju, kao i aspekte rada i licenciranja javnih i privatnih operatera koji upravljaju otpadom.

Konkretno, Zakon o otpadu, kroz član 15, definiše nadležnosti opština u pogledu upravljanja otpadom. Opštine prema članu 10. stav 2. i 5. i članu 15. Zakona br. 04/L-060 za otpad odgovorni su za izradu i sprovođenje opštinskih planova upravljanja otpadom, stvaranje sistema upravljanja otpadom, izbor licenciranih operatera, kao i određivanje taksi i načina prikupljanja sredstava. Zakon o otpadu je izraden na osnovu relevantnih direktiva EK koje regulišu upravljanje komunalnim otpadom i drugim tokovima otpada

Pravni okvir sadrži značajan broj drugih sektorskih zakona koji posredno regulišu upravljanje otpadom. Ovi zakoni uključuju: Zakon br. 03/L-025 za zaštitu životne sredine, Zakon br. 03/L-040 o lokalnoj samoupravi, zakon br. 03/L-087 za javna preduzeća, Zakon br. 04/L-174 itd.

Pravni osnov za upravljanje otpadom na lokalnom nivou opštine Glogovac, pored odredaba zakona o otpadu, obuhvata i opštinsku uredbu za upravljanje otpadom u opštini Glogovac; Ostali planski dokumenti za upravljanje otpadom su **Strategija (2021-2030)** i **Akcioni plan (2021-2023)** za integrisano upravljanje otpadom na Kosovu – strateški dokument koji ima za cilj postizanje integrisanog i održivog razvoja upravljanja otpadom kako bi se uticalo na očuvanje javnog zdravstvo, društveni i ekonomski razvoj zemlje. Dokument ima za cilj da odgovori na trenutne nedostatke i ograničenja u sektoru upravljanja otpadom, definišući i realizujući strateške ciljeve.

Strateški dokumenti na lokalnom nivou koji regulišu i bave se aspektima upravljanja otpadom su takođe:

Opštinski razvojni plan 2020-2028 opštine Glogovac – On predstavlja osnovu za održivi razvoj opštine Glogovac i ima za cilj očuvanje životne sredine, održivo korišćenje resursa za ekonomski razvoj, za buduće generacije i balansiranje prostornog razvoja. Kroz ovaj plan, društveni i ekonomski zahtevi za prostor usklađeni su sa njegovim kulturnim i ekološkim funkcijama.

• **Lokalni ekološki akcioni plan 2020-2025** – strateški planski dokument, koji se bavi rešavanjem ekoloških problema na lokalnom nivou za period od 5 godina. U posebnom poglavlju, ovaj dokument se bavi i aspektima upravljanja otpadom.

1.3.1 Institucionalni okvir za UO

Glavni autoriteti za upravljanje otpadom su Ministarstvo za životnu sredinu, prostorno planiranje i infrastrukturu i kosovske opštine.

Prema zakonu br. 04/L-060 o otpadu, član 14 definiše ovlašćenja, odgovornosti i dužnosti Ministarstva i drugih relevantnih institucija na centralnom nivou na sledeći način:

1. Nadležnost Ministarstva za sprovođenje odredaba ovog zakona je:

1.1. Utvrđivanje opštih politika, izrada strategije, zakonskih akata koji regulišu upravljanje otpadom i regulisanje sektora za upravljanje otpadom u Republici Kosovo;

1.2. Donošenje Akcionog plana za upravljanje otpadom u skladu sa članom 10. ovog zakona:

- 1.3 Ministarstvo je odgovorno za sprovođenje Strategije i plana Republike Kosovo za upravljanje otpadom;
- 1.4. Izdavanje dozvole za upravljanje otpadom i vođenje evidencije u registru dozvola;
- 1.5. Izdavanje dozvola za uvoz, izvoz i tranzit otpada;
- 1.6. Svako lice koje ispunjava uslove za upravljanje otpadom prema ovom zakonu ima pravo da bude licencirano za upravljanje otpadom;
- 1.7. Stvaranje baze podataka i informacionog sistema za upravljanje otpadom od strane Agencije za zaštitu životne sredine Kosova u skladu sa zakonodavstvom o životnoj sredini;
- 1.8. Izrada izveštaja o upravljanju otpadom u Republici Kosovo od strane Agencije za zaštitu životne sredine Kosova;
- 1.9. Sprovođenje sporazuma iz oblasti međunarodne saradnje za upravljanje otpadom;
- 1.10. Preduzimanje potrebnih mera da se obezbedi da se otpadom na teritoriji Republike Kosovo upravlja od licenciranih lica iu dozvoljenim objektima;
- 1.11. Pokrivanje administrativnih troškova i troškova za upravljanje opasnim otpadom i drugim otpadom koji nisu u nadležnosti opštine i čiji vlasnik nije poznat;
- 1.12. Učestvuje u praćenju odlaganja otpada iz opojnih biljaka i oduzetih opojnih supstanci, u saradnji sa nadležnim institucijama;
- 1.13. Ministarstvo će, u koordinaciji sa Ministarstvom zdravlja i Ministarstvom poljoprivrede, šumarstva i ruralnog razvoja, detaljno opisati način upravljanja medicinskim, odnosno veterinarskim otpadom;
- 1.14. Sa Ministarstvom unutrašnjih poslova koordinišu u oblasti zaštite i spasavanja od elementarnih i drugih nesreća i, po potrebi, imenuju učesnike u komisiju za procenu stanja ili mogućih šteta od otpada;
2. Na osnovu odredbi Zakona o javnim preduzećima i Zakona br. 04/L-060 za otpad, Ministarstvo za ekonomski razvoj, u dogovoru sa odgovarajućim opštinama, utvrđuje naknade za odlaganje komunalnog otpada na određenim deponijama:
3. Naknade za odlaganje komunalnog otpada utvrđuju opštine.
4. Na osnovu odredaba ovog zakona. Policija Republike Kosovo saraduje sa agencijama i organizacijama drugih zemalja na identifikaciji, suzbijanju i sprečavanju zabranjenih radnji i zloupotrebe otpada.
5. Na osnovu odredbi Zakona br. 04/L-060 za Mbaturinu, Carina Republike Kosovo, vrši kontrolu, evidentiranje i nadzor uvoza, izvoza i tranzita otpada, vodi evidenciju o carinskim prekršajima i saraduje sa Ministarstvom.
6. Vrší nadzor i kontrolu sprovođenja mera i aktivnosti upravljanja otpadom.

Dok su ovlaštenja i odgovornosti za upravljanje komunalnim otpadom na lokalnom nivou, odnosno opština, definisane u članu 15. i 34. ne isključujući druge članove zakona, koji delimično regulišu i definišu odgovornost opština za poseban otpad.

Prema odredbama člana 15. tačka 1. Odgovornosti i obaveze opštine za sprovođenje odredbi ovog zakona br. 04/L-060 o otpadu su:

- 1.1. Stvaranje sistema upravljanja otpadom po principu hijerarhije za upravljanje otpadom za svoju teritoriju, izrada lokalnog akcionog plana za upravljanje otpadom, u skladu sa članom. ovog zakona i stvaranje uslova za njegovo sprovođenje itd;
- 1.2. Opštinski plan upravljanja otpadom mora biti u skladu sa nacionalnim planom;
- 1.3. Opštine su odgovorne za sprovođenje opštinskih planova;
- 1.4. Priprema godišnji izveštaj o upravljanju otpadom, koji se dostavlja Ministarstvu do 31. marta naredne godine;
- 1.5. Uređenje odgovornosti i obaveza za obavljanje usluga upravljanja otpadom, njihovo sprovođenje, organizaciju i upravljanje otpadom na svojoj teritoriji;
- 1.6. Održavanje i staranje o sistemu javnog informisanja i izveštavanja o obavljanju poslova utvrđenih ovim zakonom, kao i drugim zakonskim aktima za upravljanje otpadom;
- 1.7. Sprovođenjem postupaka nabavke izvršiti izbor licenciranih lica za sakupljanje, sakupljanje, skladištenje i transport otpada: inertnog, komunalnog, komercijalnog, kabastog i otpada od izgradnje i rušenja građevinskih objekata na njihovoj teritoriji;
- 1.8. Opština utvrđuje naknade i način naplate finansijskih sredstava za opštinske usluge.
- 1.9. Evidentiranje zagađenih mesta na njihovoj teritoriji, izrada projekata za njihovu sanaciju sa napomenama o lokaciji, geometrijskim prostornim karakteristikama, vrsti zagađenja, količini otpada, rokovima za poboljšanje stanja i drugim napomenama od značaja za realizaciju projekta, projektima.
2. Dve ili više opština, kada je to u njihovom interesu, mogu sklopiti sporazum o upravljanju otpadom.
3. Opština vrši nadzor i kontrolu mera i radnji prilikom upravljanja otpadom na svojoj teritoriji, preko opštinskog inspektora za životnu sredinu.
4. Na zahtev Ministarstva, opština daje potrebne informacije i preporuke u vezi sa upravljanjem otpadom.
5. Opština je dužna da obezbedi uklanjanje i zbrinjavanje otpada koji je bačen na javnim mestima ili van deponija na njenoj teritoriji.
6. Ako lice odgovorno za upravljanje otpadom u skladu sa zakonskim obavezama ne vodi računa o otpadu koji je bacilo nepoznato lice, odgovornost za taj otpad snosi opština.
7. Opština donosi podzakonske akte kojima se uređuje rad nadležnog opštinskog organa i standardi usluga za upravljanje otpadom.

8. Izuzimajući st. 1. do 7. ovog člana, obavljanje javnih usluga i obezbeđivanje javne infrastrukture u oblasti upravljanja komunalnim otpadom je isključiva nadležnost opština u skladu sa Zakonom o lokalnoj samoupravi.

Dok prema odredbama člana 34. Zakona br. 04/L-060 o otpadu, zadaci za upravljanje komunalnim otpadom su:

1. Komunalni otpad se mora sakupljati, tretirati i upravljati u skladu sa odredbama ovog zakona i drugim zakonskim odredbama za regulisanje opštinskih delatnosti.
2. Opštine podzakonskim aktom utvrđuju uslove i pravila za upravljanje otpadom sa javnih površina.
3. Komunalni otpad pomešan sa opasnim otpadom mora se odvajati kada postoji ekonomski račun, inače se smatra opasnim otpadom.
4. Domaćinstva i drugi proizvođači komunalnog otpada dužni su da svoj otpad bacaju na određena mesta za sakupljanje komunalnog otpada, pri čemu opasan otpad odvajaju i dostavljaju na mesta koja su za njih određena.
5. Opštine su dužne da organizuju sistem za sakupljanje i sakupljanje kabastog otpada.
6. Domaćinstva i drugi proizvođači komunalnog otpada dužni su da otpad razdvoje po vrstama, prema uslovima koje utvrdi nadležni organ, radi tretmana i recikliranja.
7. Opštine posebnim aktom uređuju sistem i uslove za način prikupljanja, odvajanja, prerade i reciklaže, raspored prikupljanja otpada, vrstu, broj i način raspodele i postavljanja kontejnera za otpad, održavanje mesta gde se vrši prikupljanje otpada, sakuplja se otpad i načini transporta komunalnog otpada.
8. Upravljanje komunalnim otpadom od strane opštine mora se vršiti putem posebnih ugovora sa jednim ili više javnih ili privatnih operatera licenciranih za upravljanje otpadom.
9. Dve ili više opština sporazumom, shodno članu 15. stav 2. ovog zakona, utvrđuju prava i obaveze u vezi sa obezbeđivanjem uslova za upravljanje otpadom, za korišćenje objekata za skladištenje, za preradu i skladištenje otpada.

otpad, prava i obaveze javnih preduzeća za upravljanje otpadom, način odlučivanja u slučajevima pritužbi za pojedina pitanja u vezi sa upravljanjem otpadom, kao i druga važna pitanja za organizaciju i upravljanje otpadom.

Regionalne kompanije za upravljanje otpadom

Ova preduzeća su javna preduzeća zadužena za obavljanje usluga sakupljanja, transporta otpada od naselja do deponija. Javna regionalna preduzeća pružaju usluge za nekoliko opština u datom regionu i opštinama pružaju usluge od strane ovih preduzeća. U opštini Glogoci, Operativna jedinica deluje u okviru KRM "Pastrimi S.A." - Priština, koja vrši javnu uslugu za sakupljanje i transport komunalnog otpada iz opštine Glogovac do regionalne deponije Prištine u Mirašu i Obiliću.

Kompanija za upravljanje deponijama Kosova - KUDK - je državna kompanija i odgovorna je za upravljanje regionalnim deponijama komunalnog otpada. Na osnovu Zakona br. 03/L-087 za javna preduzeća, Kompanija za upravljanje deponijama na Kosovu (KUDK A.D.), je javno preduzeće na centralnom nivou za upravljanje regionalnim sanitarnim deponijama komunalnog otpada u Republici Kosovo, osnovano i registrovano kao zajedničko Akcionarsko društvo u skladu sa Zakonom br. 02/L-123 za komercijalne kompanije

Licencirana preduzeća su preduzeća iz javnog i privatnog sektora koja imaju licencu Ministarstva životne sredine, prostornog planiranja i infrastrukture i koja nude usluge prikupljanja, tretmana, reciklaže, transporta i odlaganja različitih vrsta otpada.

Geografska pozicija:

Povrsina opštine, granice, relijev, klima padavine, itd.

U donjoj tabeli su takođe postavljene granične dužine između Glogoca i njih.

Teritorija opštine Glogovac se nalazi u centralnom delu Kosova, u dolini Drenice, 32 km od Prištine.

Njena teritorija se nalazi između Kosovske ravnice i Dukadina. Teritorija opštine Glogovac je most koji povezuje ova dvarajona

Opština Glogoci ima površinu od 275,63 km² sa nadmorskom visinom od: 575 m. najniža tačka. i 1072 m. najviša tačka.

Opština Glogovac je okružena planinama Beriša na jugozapadnom delu, Kosmačit u zapadnom delu, Čikavica u severnom delu, Goleš i Lipovica (Blinaje) na jugoistoku. Ove planine leže sa obe strane doline reke Drenice.

Što se tiče susednih opština, na severu se graniči sa opštinom Srbica, na SI sa opštinom Vučitrn, na istoku sa opštinom Obilić i

Kosovo Polje, na JI sa Lipljanom, na jugozapadu sa opštinom Mališevo. a na Zapadu sa Klinom.

Kufizimi me komunat fqinje	Gjatësia kufizuese
Glllogoc-Obiliq	6.7km
Glllogoc-Fushë Kosovë	11.4km
Glllogoc-Malishevë	24.6km
Glllogoc-Lipjan	15.8km
Glllogoc-Klinë	0.6km
Total perimetri	98.5km

Tabela 1. Duzina granica sa opštinama komsije

Ova opština je u pogledu kopnene povezanosti sa ostalim delovima Kosova povezana železničkom prugom Kosovo Polje-Peć i magistralnim putem Priština-Bušat (Komoran)-Peć, kao i međuopštinskim putevima Šalje-Lipjan i Bušat-Glogoc- Skenderaj.

Hidrografija - Glavna reka koja prolazi kroz opštinu Glogovac je Drenica, koja je levi krak reke Sitnice i pripada slivu Ibrija. Potiče u Bretencu na planini Cerralevo. Drenica, od Glogoci do Bardh i Madh, ulazi u uski deo, poprima izgled klisure. U ovom delu reke nagib je veći, širina je veća (10 m) i blagim nagibom se uliva u Sitnicu. Prosečan protok reke Drenice u Sitnici je 2,0 m³/s. Drenica ima svoje filijale kao što je Verbofc. Vasiljevo jezero se takođe nalazi na teritoriji opštine Glogovac. Takođe, na teritoriji opštine postoji i izvor mineralne vode u Pokleku sa temperaturom 13,0°C, pH 6,3, protokom 1,00l/sec i mineralizacijom 3,52, kao i izvorište u Vrbcu, naselje Istok. Površina plodnog zemljišta doline Drenice je pokrivena sistemom za navodnjavanje „Ibar-Lepenac“.

Klima - Klimatski uslovi su prilično pogodni. Region ima srednjekontinentalnu klimu sa hladnim zimama i toplim letima sa mediteranskim uticajima. Ovo dolazi sa položaja opštine usred Kosovskog polja i Dukadžina. Dukadžinska ravnica ima klimu sa mediteranskim uticajima sa Jadranskog mora, dok na Kosovu ima uglavnom kontinentalnu klimu. Prosečna godišnja temperatura iznosi 10,6 °C, pri čemu je najhladniji mesec januar sa 0,8 °C, dok je najtopliji mesec jul sa 20,6 °C. Prosečna količina padavina je blizu 670 mm, dok je u vegetacionoj sezoni (od IV-IX meseca) blizu 330 mm.

Reljef - Nadmorska visina je 500-650m. Oko 46% površine teritorije opštine Glogovac nalazi se na nadmorskoj visini od oko 650m, što je jedna od najpogodnijih za razvoj poljoprivredne proizvodnje, dok je najviša tačka 1072m.

Pedologija i geologija - Zemljišta u ovoj opštini su prilično heterogena u pogledu stvaranja, fizičko-hemijskih svojstava, tipološke pripadnosti, potencijalne plodnosti, melioracionih problema itd. Zemljišta na teritoriji opštine Glogovac prema pedološkom sastavu predstavljaju: smeđa zemljišta u zbijenim slojevima, srednje crvenkasta zemljišta, crvenkasta zemljišta, smonična zemljišta, rendezijska zemljišta, rankerska zemljišta, pseudogljajna zemljišta, livadska zemljišta, diluvijalna i aluvijalna zemljišta. tla itd.

Prirodni resursi:

Pored rude Feronikeli, koja se eksploatiše i prerađuje u starom rudniku Čikatova i Gllavica u Lipljanu, kao i njihova prerada u topionici Feronikeli, na teritoriji opštine Glogovac otkrivene su i značajne rezerve hroma, lignita, identifikovani, gvožđe, donit, krečnjak, mineralna voda itd. koje pružaju mogućnosti za razvoj svojih eksploatacionih i prerađivačkih kapaciteta, što istovremeno donosi mogućnost za ekonomski razvoj i otvaranje novih radnih mesta.

Nekontrolisano korišćenje mineralnih sirovina i rudarska industrija su među najvećim zagađivačima životne sredine u opštini Glogovac. Najveći operateri za vađenje kamena u opštini Glogovci su oni koji posluju u: Staro Cikatovo, Gornja Korotica i Baica

Opština Glogoci je bogata šumskim resursima i prostire se na površini od 11.355,00 ha.

Planinsko područje je proglašeno prioriternim područjem za zaštitu prirode, pošumljavanje.

rekreaciju i turizam. Najvažnija šumska područja leže u planinama Beriša, Kosmač i Čičavica. Na teritoriji Glogovca su se razvile listopadne, termofilne i mezofilne šume. Opština je ograničena u izdavanju građevinskih dozvola u ovim oblastima. Šume igraju važnu ulogu za biljni i životinjski svet u opštini, za klimu i lokalnu ekonomiju. Drvo se ovde koristi za građevinarstvo, tradicionalne zanate, industrijsku preradu i grejanje. Smatra se da delove šuma posećenih poslednjih godina treba pošumiti.

Opština Glogovac ima nedovoljne rezerve vode, jer pripada centralnom delu Kosova, kao regionu poznatom po najmanje padavina. Drenica je glavna reka opštine Glogovac i sakuplja sve druge vodotoke. Nastaje u planini Carralev (opština Štimlje). Lapušniku i Vrbovcu se smatraju glavnim ograncima reke Drenice. Važno je pomenuti neke od značajnih izvora vode koji se ulivaju u reku Drenicu, kao što su: Kroi i Mreti, izvor mineralne vode u Pakleku, itd. Količina vode koja protiče u slivu reke Drenice tokom godine je 294,88 m³ k 106. Od ove količine, 74,87 m³ 106 (25,4 %) potiče od padavina, a 220,01 m³ k 106 (74,6 %) od izvora. Prema podacima hidrometrijskih stanica koje se nalaze na teritoriji opštine Glogovac, najniži vodostaj reke Drenice bio je 1963. godine (24 cm), a najviši 1969. godine (90 cm), dok je prosečan godišnji vodostaj bio 1963. godine, vodostaj reke je 56,6 cm. Tokom godine najniži prosečan vodostaj je u septembru (34,3 cm), dok je najviši u februaru (85,1 cm) i martu (81 cm). Geološki sastav terena je utvrdio da je velika većina ovih voda površinska, ali ne isključujući prisustvo podzemnih voda i termomineralnih izvora. Vodonosne stene stvorile su u Vasilevoj malo jezero od 17,59 ha, koje vikendom najviše koriste razni posetioci za pecanje. Postoje planovi za njegovo korišćenje u turizmu. Takođe, na teritoriji opštine nalazi se i izvor termalne vode Poklek temperature 13,0°C, pH 6,3, protoka 1,00 l/sec. i mineralizacija 3,52.

Nedavno (zima 2018-19) zbog neadekvatnih radova na kanalizaciji, izvorište je oštećeno i više nije pogodno za piće i nema karakteristike koje je imao. U cilju povećanja akumulacionog kapaciteta vode na svojoj teritoriji, Opština Glogovac donela je odluku o raspisivanju javnog interesa za lokaciju na kojoj se nalaze katastarske parcele u selu Verboc za izgradnju brane za akumulaciono jezero. Verbovca, koji je planiran da se koristi za piće i zalivanje. Monitoring kvaliteta i količine vode, kao i na celoj teritoriji Kosova, vrši Hidrometeorološki zavod Kosova/IHMK, dok monitoring kvaliteta vode za piće vrši Nacionalni institut za javno zdravlje IKSHP. Takođe, postoje i drugi izvori vode koji se ne koriste, ali predstavljaju priliku za poboljšanje vodosnabdevanja u Glogovcu. Ovi izvori su: Baica - 6 l/s, Nekoc - 4 l/s, Lapušnik - 2 l/s, Arllat - 2 l/s, Verboc - 3 l/s, kao i dva (2) poznata mineralna izvora vode, jedan u "Starom Pakleku" (2 l/s), a drugi u Verbocu (0,3 l/s).

Stanovništvo

Tabela 2: Podatci o stanovništvu			
Registracija ASK 2011		Procena ASK 2021	
Broj stanovnika	Broj domaćinstava	Broj stanovnika	Porast
58531	8786	60721	3.7 %

Analiza demografskog razvoja ispituje podatke iz popisa stanovništva za period 1948-2011. Popisom iz 2011. godine evidentirani su samo stalni stanovnici opštine, ne računajući privremene stanovnike, studente i zaposlene koji privremeno borave na teritoriji opštine.

Godin	Stanovništvo		Porodica ekonomija (PE)		Velicina Porodica (Broj članova EP)		Ucesce grada u opštini (%)	
	Opština	Qyteti	Opština	Grad	Opština	Grad	Opština	Grad
1948	16177	558	2106	77	7.7	7.2	3.7	3.4
1953	17683	658	2295	95	7.7	6.9	4.1	3.7
1961	21125	836	2631	138	8.0	6.1	5.2	4.0
1971	28188	1343	3264	167	8.6	8.0	5.1	4.8
1981	39141	2440	4138	318	9.5	7.7	7.7	6.2
1991 ¹	53618	4499	5906	560	9.1	8.0	9.5	8.4
2011	58531	6143	8786	1047	6.7	5.9	11.9	10.5

Tabela 2. Popisi stanovništva u periodima od 1948. do 2011. godine

Broj stanovnika - Iz prikazanih podataka popisa stanovništva proizilazi da je broj stanovništva u Opštini Glogovac od 1948. do 2011. godine zabeležio značajan porast sa 42354 stanovnika. Na osnovu ovog povećanja, u periodu od 63 godine, proizilazi da je prosečna populacija u gradu porasla za oko 672 stanovnika godišnje. Iako postoji paralelni rast u gradu kao i drugim naseljima kada se posmatra kao vrednost u %, ali posmatrajući broj stanovnika kao celinu – broj stanovnika u ostalim naseljima opštine Glogovac je znatno veći od porasta u broj stanovnika u gradu Glogoci. Tako je u gradu Glogovcu od 1948. do 2011. godine broj stanovnika zabeležio značajan porast sa 8.228 stanovnika, što je više od 10 puta više nego 1948. godine, odnosno naselje sa svega 558 stanovnika. U međuvremenu, pokazalo se da je porast stanovništva čak i veći u drugim naseljima u opštini od Glogočića. Od 15619 stanovnika

koji su 1941. godine živeli u naseljima oko grada Glogočića, ovaj broj se povećao na 52.388 stanovnika.

Fenomen urbanizacije koji se uočava u većini gradova na Kosovu, posebno u posleratnom periodu, odnosno unutrašnje migracije iz sela u grad, čini se da nije toliko izražen u opštini Glogovac.

Gustina naseljenosti Glogocita je oko 212 stanovnika na 1 km², što je iznad nacionalnog proseka od 165 stanovnika na 1 km². U pojedinim naseljima koja imaju veći broj stanovništva gustina je znatno veća, a naprotiv, u naseljima koja imaju mali broj stanovnika, gustina je takođe znatno manja.

Iz karte se može videti da je najveća gustina naseljenosti u gradu Glogoci, gde u proseku na jednom km² živi oko 1651 stanovnika. Postoji i nekoliko drugih naselja koja imaju veliku gustinu kao što su: Štrubulovo (395 b/km²), Komoran (389.5 b/km²), Čikatovo e Re (363,1 b/km²), Nekoc (301,3 b/km²), Gllabar (300,4 b/km²) itd. Naselja sa najmanjom gustinom naseljenosti su: Vasiljevo (65,7 b/km²), Gradica (68,7 b/km²), Vučak (80,6 b/km²), Godanc (96,5 b/km²) itd.

Tabela 4. Grafikon prirodnog priraštaja stanovništva u 2017. godini u opštini Glogoci (promil)

Prirodni priraštaj stanovništva

Podaci o prirodnom priraštaju za 2017. godinu su procenjeni korišćenjem podataka o rođenim i umrlim iz Agencije za statistiku Kosova za 2017. godinu za opštinu Glogovac. Za 2017. godinu procenjuje se da u opštini Glogovac živi 61133 stanovnika. Tokom 2017. godine u opštini Glogovac zabeleženo je 1009 rođenih i 249 umrlih. Na osnovu ovih podataka izračunata je stopa nataliteta, mortaliteta i prirodnog priraštaja u promilu i u procentima za opštinu Glogoci.

Kao što se vidi iz grafikona, stopa nataliteta u opštini Glogovac je 16,5 ‰, dok je stopa mortaliteta 4,07 ‰. Na osnovu ovih stopa nataliteta i mortaliteta proizilazi da je prirodni priraštaj stanovništva u opštini 12,43‰.

Stanovanje - u opštini Glogovac, velika većina ima ruralnu tipologiju i nisku gustinu. Većina stambenog fonda je nova, uglavnom izgrađena posle rata. Izgradnja nije uvek praćena adekvatnim javnim službama, što utiče na sanitarne i ekološke uslove. Broj stambenih jedinica za pojedinačne zgrade je 11.348. Kolektivni objekat je 31. U okviru naselja stanovanje po funkciji obuhvata najveću površinu. Ukupna stambena površina iznosi 1600 ha, što čini

5,8% teritorije opštine. Gotovo celokupno stambeno naselje čini individualno stanovanje - 1.590,9 ha (5,77%), dok ono u etažnoj svojini obuhvata 9,10 ha (0,03%). Naselja koja se odlikuju najvećim stambenim područjima su Tersteniku – 124 ha, Glogoci – 120 ha, Komoran – 113 ha, Lapušniku – 111 ha.

Živeti u urbanim i ruralnim sredinama

Što se tiče broja stambenih jedinica, opštinski profil se odnosi na popis stanovništva s. 2011. Na osnovu podataka ASK-a, proizilazi da opština Glogoci u 2011. godini ima 58.531 stanovnika koji žive u 8.786 domaćinstava, od kojih je 1.444 u urbanom području dok je 10.565 u ruralnom području.

Ukupan broj stambenih jedinica na Kosovu je 412.884, od čega je 175.942 (43%) u urbanom području, dok je 236.942 (57%) u ruralnom području. U opštini Glogoci ukupan broj stambenih jedinica je 12.009. Nešto drugačije od Kosova, najviše stambenih jedinica je na seoskom području opštine - 1.444 (12%), dok je na selu - 10.565 (88%).

Broj stanovnika	Porodica ekonomija		Jedinice stanovanja	Stambene zgrade
	Br.	Br.	Br.	Br.
oP Glogovca	58,531	8.786	12,009 (100%)	8 096
Urbana zona	6,143	1,047	1,444 (12%)	807 (10%)
Ruralna zona	52,388	7,733	10,565 (88%)	7,289 (90%)

Tabela 5. Stambeni fond u odnosu na stambene jedinice i tipologija stambenih zgrada
Život u stambenim zgradama sa više jedinica je, naravno, više koncentrisan u urbanom području, gde se skoro 90% takvih zgrada nalazi u opštini Glogovac.

Broj sedista / Katastralna zona	BR.JEDINICA STANOVANJA		Imenovanje mesta boravka / Katastarska zona	Br. Jedinica stanovanja	
	KUCA	Kolektivno stanovanje		Kuca	Kolektivno stanovanje
Opština Glogovac	1229	25	Gornja korotica	284	
Komoran	788		Krajkovo	263	
Terstenik	793		Trdecvac	235	
Llapushnik	629		Strbulovo	264	
Arilat	475		Donji Zabelj	104	
Nekoc	508		Donja Fustica	158	
Baicé	464		Poluze	217	
Nova Clikatovo	401	2	Gornja Fustica	151	
Poklek	524	4	Donja Korotica	228	
Novo Obrine	265		Stutica	187	

Gladnoselo	357	Gradica	212	
Negrovac	203	Domanek	152	
Globare	313	Vasilevo	117	
Kisnareka	220	Likoshan	153	
Dobrosevac	314	Gornji Zabelj	261	
Sankovac	257	Vučak	51	
Staro Cikatovo	223	Godanc	89	
VrboVAc	259	TUKUPNO	11348	31

Tabela 6. Broj stambenih jedinica – kuća i kolektivnih stanova prema naseljima

Na osnovu projekcija priraštaja stanovništva (kapetan za demografiju), do 2028. godine predviđa se porast od približno 14.692 stanovnika u ruralnom području, a 3.415 stanovnika u urbanom području (čini se da se Nova Čikatova računa i u urbanom području). Očekuje se povećanje broja domaćinstava u gradu za približno 476 domaćinstava, au selima za 2939 domaćinstava.

Stanje životne sredine i biodiverzitet

Priroda i biodiverzitet – Prirodno nasleđe se odnosi na biodiverzitet uključujući floru i faunu, ekosisteme i geološke strukture. Zaštita i korišćenje prirode je regulisano Zakonom br. 03/L-233 za zaštitu prirode. Po ovom zakonu vrši se inventarizacija svih komponenti biološke i geološke raznovrsnosti predela – tipova, tipova naselja, geolokaliteta i predela, kartografski prikaz ugroženih vrsta, geolokaliteta i tipova naselja i dr. radi Kosovski institut za zaštitu prirode. Od osnivanja Kosovskog zavoda za zaštitu prirode (IKMN), mnoga područja, spomenici i druge prirodne vrednosti su uzete pod zakonsku zaštitu, među kojima su i dobra prirodnog nasleđa opštine Glogovac.

Na teritoriji opštine Glogovac nalaze se i Vasileva jezera, koja se odlikuju bogatim biljnim, životinjskim i pejzažnim biodiverzitetom. Zbog ovih vrednosti koje ovo područje ima, Zavod za zaštitu prirode Kosova je izradio obrazloženje i predložio da se ovo područje proglasi Zaštićenim predelom prirode. Predloženo područje za zaštitu zaštićenog predela „Vasilska jezera“ obuhvata ukupnu površinu od 320,9 ha. Iako su ovo veštačka jezera nastala deponovanjem materijala (zemljišta) iz površinskih kopova u Bardhu i Mirašu od strane Kosovske električne korporacije 60-ih godina prošlog veka, ona predstavljaju značajno prirodno područje sa potencijalom za razvoj turizma. Još jedno važno prirodno područje za opštinu Glogovac je Bjeshke e Cicavica. Ova oblast je, kroz memorandum o razumevanju koji su potpisale opštine u kojima se nalaze ove planine (Glogovac, Obilić, Srbica, Mitrovica i Vučitrn), proglašena za područje od opšteg interesa u cilju održivog upravljanja prirodnim resursima ovo područje.

Flora i vegetacija teritorije opštine Glogovac - Teritorija opštine Glogovac zauzima značajno mesto na Kosovu sa florističkog i vegetativnog stanovišta. Prema podacima kojima raspolažemo, teritorija opštine Glogovac pripada evro-sibirsko-severnoameričkom regionu, koji obuhvata kontinentalne delove zemlje, a koji su podeljeni između mediteranskih pograničnih regiona s jedne strane i najviših vrhovi planinskih masiva, koji pripadaju alpskom regionu - nordijskom s druge strane. Ovaj region je predstavljen sa dve fitogeografske pokrajine, a to su: 1. Pokrajina Mezike, koja obuhvata padine planine Čičavice, u okviru koje su uključene šume bele kore i šume kore planinskog (montanskog) i submontanskog (submontanskog) pojasa, a ova teritorija je konkretno predstavljena šumama bunga i kukute (*Kuercus – Carpinetum Rud.*) i brdskim i planinskim bukovim šumama (*Fagetum montanum Rud.*), a na osnovu prethodno navedenog može se zaključiti da na teritoriji Glogovca razvijene su listopadne, termofilne i mezofilne šume; predstavljeni u različitim zajednicama koje se međusobno razlikuju po florističkom sastavu kao rezultat različitih ekoloških uslova. Na teritoriji Glogovca prisutne su sledeće šumske zajednice (udruženja): • *Ass. Carpinetum orientalis scardicum*, Krasniki (zajednica crnog krakova), • *Ass. Kuercetum farnetto – cerris scardicum*, Krasniki (Zajednica šaša i šaša), rasprostranjen uglavnom na nadmorskim visinama do 750 m, • *Ass. Kuercetum montanum*, Cer. i Jov. (zajednica planinskog hrasta), na nadmorskoj visini od 630 – 960 m, zastupljen uglavnom hrastom (*Kuercus petraea*), • *Ass. Fagetum montanum Rud.* (Zajednica bukve). U okolini Gurija i Gradine, na svim izložbama, fitocenoza *Fagetum Montanum* je prisutna sa oko 47 vrsta koje imaju širok spektar oko spomenika. Na osnovu ovog florističkog i vegetativnog pregleda teritorije Glogovca može

da konstatuje da: teritorija Glogovca ima relativno dobru floru i vegetaciju, ali je u degradaciji kao rezultat negativnog delovanja antropogenog faktora (posebno u oblastima oko naselja) i da na mnogim lokalitetima teritorije Glogovca, moraju se pozitivno zahvatiti u pravcu normalizacije prirodnog stanja pošumljavanjem adekvatnih vrsta.

Fauna na teritoriji Glogovca - Kao rezultat antropogenih aktivnosti, posebno onih tokom transformacije prirodnog prostora u poljoprivrednu, industrijsku ili stambenu teritoriju, neke životinjske vrste koje su postojale na ovim prostorima su nestale ili nestaju. Vrste koje su davno nestale sa ovih prostora su: jelen, divlja koza, ptarmigan itd. Postojeće vrste su otpornije na ponuđene ili nametnute uslove, ali i kod ovih vrsta njihov broj se smanjuje. Vrste koje se još uvek nalaze na teritoriji Glogovca su: medved (*Ursus arctos*), vuk (*Canis lupus*), lisica (*Vulpes vulpes*), obični tvor, divlja svinja (*Sus scrofa*), veverica (*Meles meles*), veverica (*Sciurus vulgaris*), šrajka (*Martes foina*), vidra, zec (*Orictolagus cuniculus*), nekoliko vrsta malih glodara, vetruška, sivi soko, burevica (*Falco tinnunculus*), sova, miš (*Bubo bubo*), vrbac, lastavica (*Alectoris graeca*),

divlji golub, lisica, nekoliko vrsta gavrana. šljuka (*Dendrocopus major*), kukavica (*Cuculus canorus*), laureš, krpilja, divlje patke (*Anser anser*), divlje guske (*Anas platyrhynchos*), rode (prolazna vrsta i retko se sreće), močvara kornjača, drvena kornjača, zidni gušter, zidni gušter, zeleni gušter, zmija, zvečarka, vodena zmija (neotrovna), daždevnjak (*Salamandra atra*), tritor (*Triturus vulgaris*), zelena žaba, žabe. šaran (*Ciprinus caprio*), slonovača, skobus, mnoge vrste beskičmenjaka itd. U okolini Gurija i Gradine, prema podacima koje poseduje IKMN, na ovom području se susreću sledeće životinjske vrste: 8 vrsta sisara, dok su druge dve vrste sisara nestale, 9 vrsta ptica, 4 vrste gmizavaca, 2 vrste vode-zemlja. Poslednjih godina sa teritorije opštine Glogovac prijavljeno je nekoliko novih nalaza vodenih insekata za faunu Kosova. Iz reda insekata Plecoptera 6 vrsta (*Nemoura anas*, *Nemoura peristeri*, *Nemoura asceta*, *Nemoura vinconi*, *Protonemura beaumonti* i *Brachiptera macedonica*) su novi nalazi za faunu Kosova prikupljeni u Bješkete i Berisha. Ove vrste imaju ograničenu rasprostranjenost i veoma su retke. Vrsta *Limnephilus fuscicornis* je novi nalaz za faunu Kosova iz reda insekata Trichoptera sakupljenih u reci Drenici, takode iz ovog reda insekata vrsta *Limnephilus bipunctatus* je prijavljena kao novi nalaz za faunu Kosova (sakupljena u selo Štutica).

Zagađenje životne sredine je rezultat mnogih faktora kao što su: industrija, nelegalna gradnja, neadekvatna infrastruktura, povećanje broja vozila, uvoz zastarelih vozila na Kosovu, uvoz ulja i derivata lošeg kvaliteta (sa velikom količinom sumpora), njihovo neadekvatno odlaganje, zagađenje površinskih i podzemnih voda, nedostatak prečišćavanja otpadnih voda, nekontrolisana seča šuma, nagomilavanje gradskog smeća kao rezultat lošeg upravljanja, nedostatak reciklaže itd. S obzirom na prisustvo većine navedenih faktora, stanje životne sredine u opštini Glogovac ne može se smatrati na zadovoljavajućem nivou. Industrija proizvodnje metala (NeECo Feronikeli) je jedna od industrija sa najvećim uticajem na životnu sredinu na Kosovu, iako postoji smanjenje emisija koje dolazi kao rezultat njihovih aktivnosti. Sektor saobraćaja i njegova infrastruktura je jedan od sektora koji ima veoma negativan uticaj na stanje životne sredine jer utiče na fragmentaciju i degradaciju staništa (biodiverziteta), promene pejzaža, korišćenje zemljišta i kulturnog nasleđa. Ovakva situacija ugrožava životnu sredinu izazivajući zagađenje vode, podzemnih voda, vazduha i zemljišta. Kao rezultat toga imamo štetu na prirodnim resursima i gubitak poljoprivrednog zemljišta. Neracionalno i neselektivno korišćenje vode, zemljišta i šuma je još jedno pitanje koje bi u budućnosti trebalo smatrati ozbiljnim. Opštinska odgovornost je da zaštiti i zaštititi prirodnu i životnu sredinu (urbanu i ruralnu) od oštećenja, degradacije ili zagađenja kao posledica ljudske delatnosti ili prirodnog uticaja.

Zagađenje vazduha – Kvalitet vazduha u Glogovcu prati se preko stanice u Glogovcu od strane Hidrometeorološkog zavoda Kosova, koji izveštava Kosovsku agenciju za zaštitu životne sredine. Stanica koja se nalazi u Glogovcu je reprezentativna za kvalitet vazduha u urbanoj pozadini. Merenja su vršena samo u urbanoj pozadini a ne na celoj teritoriji opštine. Iz podataka za merenje koncentracija SO₂, CO, NO₂ i O₃ vidi se da na kontrolnoj stanici za 2017. godinu nisu zabeležena prekoračenja prosečnih godišnjih vrednosti (VML).

Uočeno je da je tokom sezone jesen-zima-proleće došlo do prekoračenja koncentracije prašine u vidu PM₁₀ i PM_{2,5} koji su rezultat aktivnosti Feronicela, drumskog saobraćaja i domaćinstava koja tokom grejne sezone koriste goriva koja ispuštaju emisije od kojih izazivaju zagađenje vazduha.

Emisije u vazduh iz NeeCo feronikla - Sadržaj teških metala u početnoj rudi, kao što su Fe-gvožđe, Ni-nikl, ko-bakar, Cd-kadmijum, Cr-hrom, As-Arsen, Pb-olovo, itd. a metalurški procesi koji prate ceo proces karakterišu zagađivač feronikl kategorije A (prema Kriterijumima za VNMBEZH i BB). Emisije u vazduh se uglavnom ispuštaju iz rotacionih peći, električnih peći, pretvarača i grejača. Merenja se ne vrše neprekidno, već samo s vremena na vreme. Prema projektu koji finansira UNDP o stepenu zagađenosti vazduha u oblasti Glogocit, prekoračenja dozvoljenih vrednosti zabeležena su uglavnom tokom oktobra, novembra i decembra 2015. godine na sve četiri lokacije za uzorkovanje (Staro Čikatovo, Novo Čikatovo, Globar i Lagja od Feronikel).

Zagađenje voda - Monitoring stanja voda (kvalitet - zagađenje i kvantitet) vrši IHMK/AKMM. IHMK prati količinu vode, dok praćenje kvaliteta vode za piće vrši IKSHP. Opština je nadležna za zaštitu vodnih korita, obala, potoka, kanala, tunela i akumulacija u urbanim sredinama. Preko hidrometrijske mreže, koju čini veći broj mernih stanica preko reka, vrše se merenja količine vode. Na ovim stanicama se mere nivo (h) i protok (K). U Glogovcu minimalni protok je 0,02 m³/s, prosek je 1,52 m³/s, a maksimalni 32,80 m³/s. U opštini Glogoci glavne reke su Drenica, duga 50 km, i Vrboci, a sa druge strane kanal Ibar-Lepenci, koji nije reka. Monitoring reke Drenice vrši se od Pjeterštice i pre ušća u Sitnicu u Vragoli. Tokom proleća u prvoj stanici je bolji kvalitet, dok u drugoj stanici u Vragoli situacija doživljava značajne promene. npr. električna provodljivost se povećava za nekoliko stotina jedinica kao rezultat ispuštanja vode iz površinskih rudnika KEK-a.

Sva kanalizaciona voda grada i sela Glogovac se sliva u reku Drenicu. U opštini Glogoci sa velikim efektom zagađenja treba izdvojiti Novo preduzeće Feronikeli, koje ispušta termički opterećenu vodu, procesnu vodu i sanitarnu vodu i nema postrojenje za njihovo čišćenje ili predtretman.

Prema podacima New Co Feronikeli, tokom 2013 godine utrosena su oko 1.2 miion m³ vode , sto predstavlja znacenje pada u odnosu na predhodnu godinu

Mesto boravka	br, stanovništva	Mesto boravka
Grad	9500	Drenica
Orlate	3199	Drenica
Damanek	847	Drenica
Globare	1628	Drenica
Komorani 1	1699	Drenica
Komorani 2	1213	Drenica
Lapushnik	3585	Drenica
Nekovac	3230	Drenica
Novi Poklek	900	Drenica
Stari Poklek	1265	Drenica
Strubulovo	1287	Drenica
Trstenik	1958	Drenica

abela 7.3 Kolektivni загађивачи u општини Glogovac

Nekontrolisano korišćenje vodnih resursa i oštećenje rečnih korita i dalje ostaje jedan od oblika degradacije vodnih resursa. Međutim, glavni izvori загађivanja voda su uzrokovani nedostatkom tretmana otpadnih voda i odlaganja čvrstog otpada. Što se tiče feronikla, on ima unutrašnji sistem za prečišćavanje, ali ispuštanje u reku Drenicu nakon tretmana se vrši pod zemljom i otežava praćenje. Prevoz rudnog otpada nakon prerade u nepokrivenim kamionima se obavlja u Starom Čikatovu kod kanala Ibar-Lepenci za navodnjavanje, a postoji velika mogućnost da je isti загађen.

Vasiljevo jezero se nalazi na teritoriji општине Glogovac. Postoje planovi za njegovo korišćenje u turizmu. Takođe, na teritoriji општине nalazi se i izvor termalne vode Poklek sa temperaturom 13,0°C, pH 6,3, protokom 1,00l/sec i mineralizacijom 3,52g/l. Nedavno (zima 2018-19) zbog neadekvatnih radova na kanalizaciji, izvorište je oštećeno i više nije pogodno za piće i nema toplotne karakteristike koje je imao. Potrebne su konkretne akcije za zaštitu svih voda u општини.

Zagađenje zemljišta - Faktori koji najviše oštećuju čitave zemljišne površine u Glogovcu su: Naselja (neovlašćena i neplanska gradnja), Industrija (industrijski otpad, površinsko iskopavanje), Komunalni otpad, Deponije, Eksploatacija drveta (erozije), Eksploatacija šljunka (plavljenje), Upotreba đubriva i pesticida u poljoprivredne svrhe. Monitoring zagađenja zemljišta na nivou zemlje vrši Hidrometeorološki zavod Kosova. Industrijska deponija Feronikeli se nalazi u Čikatovu i ima površinu od 24ha, dok je površina njenog uticaja 71,37ha. Ovaj trend zagađenja i degradacije zemljišta je i dalje u porastu, uprkos mnogim merama koje preduzimaju lokalne i centralne institucije.

Duž glavnih puteva, mnogo zemljišta zauzimaju poslovni objekti bez odgovarajuće planske strukture. Nedostatak planova, nedostatak kontrole sprovođenja u oblastima gde su postojali planovi (Centar Glogoci), smatra se da ide u prilog zagađenju

zemlja. Zagađenje teškim metalima i mnogim organskim jedinjenjima je praktično nepovratno (Evropska komisija, 2012). Zemljište ima ograničenu sposobnost obrade hemikalija, na primer kroz filtraciju ili transformaciju. Prema istraživanju profesora Muhameta Zogaja, Musaja Pačarizija, Rolf-Aleksandra Dueringa, uzeto je i analizirano 20 uzoraka zemljišta iz radnog horizonta poljoprivrednih površina i 20 uzoraka biljaka u Opštini Glogovac i analizirano na sadržaj Ni, Cr, Pb, Zn, Cd, Cu, As. Prijavljen je sadržaj teških metala u poljoprivrednim zemljištima Glogovca. Cd u uzorcima zemljišta pod kulturom pšenice su pokazali vrednosti do 0,48 mg. kg⁻¹, sa prosekom od 0,08 mg. kg⁻¹ dok u zemljištima pod kulturom kukuruza do 0,08 mg. kg⁻¹, sa prosekom od 0,01 mg. kg⁻¹. U poređenju sa standardima EU za dozvoljene vrednosti Cd u zemljištu (3 mg. kg⁻¹, EC 1986), analizirani uzorci su u okviru standarda. Sadržaj Cr je varirao od 47,87 do 532,59 mg. kg⁻¹ u zemljištima pod usevom pšenice, sa prosekom od 219,39 mg. kg⁻¹ i značajno niži medijan od 153,85 mg. kg⁻¹. U uzorcima zemljišta pod kulturom kukuruza, Cr je takođe pokazao dosta izražene varijacije od 95,89 do 315,27 mg. kg⁻¹, čiji je prosek bio 153,92 mg. kg⁻¹ i medijana 136,71 mg. kg⁻¹. Oko 20% analiziranih uzoraka zemljišta u zemljištu pod usevom pšenice je premašilo vrednosti dozvoljene prema holandskom standardu (380 mg. kg⁻¹, Deutch list 1996), dok su zemljišta pod usevom kukuruza pokazala niže vrednosti, vrednosti od kritične vrednosti. Količina Cu u zemljištu bila je ispod kritične tačke dozvoljenih vrednosti prema evropskom standardu (140 mg. kg⁻¹, EC 1986), odnosno dovedena je sa 18,76 na 83,31 mg. kg⁻¹ na zemljištima pod kulturom pšenice i 17,10 do

32,35 mg. kg⁻¹ u zemljištima pod kulturom kukuruza, u proseku 33,65 mg. kg⁻¹ i medijana 28,25 mg. kg⁻¹, odnosno 24,95 mg. kg⁻¹ i medijana 27,61 mg. kg⁻¹. Čak je i sadržaj Ni pokazao široku varijaciju od 50,99 do 583,66 mg. kg⁻¹ u zemljištima pod kulturom pšenice (srednja vrednost 232,67 mg. kg⁻¹ i medijana 153,56 mg. kg⁻¹), odnosno 63,38 do 596,28 mg. kg⁻¹ u zemljištima pod kulturom kukuruza (176,58 mg. kg⁻¹ i medijana 119,48 mg. kg⁻¹). 70% uzoraka zemljišta ispod useva pšenice i 90% uzoraka zemljišta pod usevom kukuruza premašilo je kritični prag prema standardu EU (75 mg. kg⁻¹, EC 1986). Pb u zemljištu pod kulturom pšenice je pokazao vrednosti od 40,24 do 87,11 mg. kg⁻¹ (prosečno 58,07 mg. kg⁻¹ i medijan 55,67 mg. kg⁻¹), dok kod onih pod kulturom kukuruza 38,62 do 64,11 mg. kg⁻¹ (prosek 50,30 mg. kg⁻¹ i medijan 50,69 mg. kg⁻¹), ne prelazeći kritične vrednosti prema EU (300 mg. kg⁻¹).

Takođe, sadržaj Zn u analiziranim uzorcima zemljišta nije prelazio kritični prag EU (300 mg. kg⁻¹), čime je sa 45,71 na 110,32 mg. kg⁻¹ u zemljištima pod kulturom pšenice (prosek 77,12 mg. kg⁻¹ i medijan 73,68 mg. kg⁻¹), odnosno 40,59 do 82,48 mg. kg⁻¹ u zemljištu ispod useva kukuruza

Slika 8. Lokacija i lokacija teških metala

(srednja vrednost 59.75 mg . kg⁻¹ i
medijana 59.27 mg . kg⁻¹).

Eksploatacija šljunka je veoma česta u opštini Glogovac, a kamenolomi se često nalaze u blizini reke Drenice, kao što je slučaj u okrugu Crvadiku, u katastarskoj oblasti Poklek i Staro Čikatovo. Zagađenje takođe izazivaju divlje deponije koje se nalaze u Gornjem Abru, Glogovcu, Gradici, Komoranu, Gornjoj Korotici, Donjoj Korotici, Krajkovu, Likošanu, Lapušniku, Negcu, Pokleku, Polužu, Sankocu, Štrubulovu, Študčetu, Tvrdetici, Vasileva, Verboč, Vučak i Zabel i Poštem i njihov broj je na pojedinim mestima veći od 1, iako se poslednjih godina znatno smanjio. Njihova lokacija je prikazana na mapi. Od 80 deponija koje su uklonjene, oko 50 i dalje postoji na teritoriji opštine.

Zagađenje bukom - Akustičko zagađenje u opštini Glogovac je prisutno i uglavnom dolazi od državnih puteva, magistralnih i železničkih pruga koji prolaze kroz opštinu, a koji nemaju nikakve barijere za zaštitu od buke. To se manifestuje i kao rezultat različitih radnih aktivnosti kao što su građevinske delatnosti, drobilice kamena, industrijska oprema itd. Opština nije izradila Akcioni plan i Mapu buke, na šta je dužna po Zakonu o zaštiti od buke br. 02/L-102. Ovim dokumentima moraju biti identifikovane lokacije izložene buci, njihov prikaz na karti i predlog mera za sprečavanje i smanjenje zagađenja bukom.

POVRŠINE SA VELIKIM ZAGAĐENJEM (VRUĆE TAČKE)

Industrijski kompleks Feronikla datira iz 1984. godine i radio je do 1998. godine. U privatnom je vlasništvu i smatra se jednim od najvećih preduzeća na Kosovu za proizvodnju gvožđa i nikla. Otpad se odlaže u prostor blizu reke Drenice, stvarajući brda šljake. Deponija ima površinu od 24 ha, dok je površina uticaja 45 ha i smatra se izvorom zagađenja. U proseku godišnje se generiše 1 milion tona m³ šljake, koja ima hemijski sastav SiO₂, MgO, FeO i CaO.

Podaci o lokalnoj ekonomiji

Ekonomske posledice poslednjeg rata bile su teške i uticale su na uništenje mnogih društvenih preduzeća i bogatstva građana. Većina preduzeća je prestala sa radom, a neka se nisu ponovo aktivirala na predratnom nivou. Dok je kompleks Feronikeli posle rata bio podvrgnut procesu privatizacije. Na osnovu podataka o strukturi izvoza, Feronikeli učestvuje sa preko 50% ukupnog izvoza Kosova. Rude se izvoze širom sveta: Italija, Nemačka, Belgija, Španija, Indija, Kina i Koreja.

Nakon faze rekonstrukcije, opština Glogovac je postepeno započela ekonomski i društveni oporavak. Očekuje se da će razvoj preduzetništva i stvaranje malih preduzeća odigrati

suštinsku ulogu na putu ka modernoj slobodnoj tržišnoj ekonomiji, a time i ekonomskom razvoju i rastu.

Do kraja 2018. godine navodi se da u opštini Glogovac ima 2.021, od kojih je oko 90% registrovano kao mikro preduzeća. MSP predstavljaju motor ekonomskog razvoja i od njih se očekuje da obezbede nova radna mesta, rast i ekonomski prosperitet pod uslovima povoljnog pravnog i institucionalnog okvira koji omogućava slobodno tržište i ravnopravnu konkurenciju. Opština Glogovac, slično drugim opštinama na Kosovu, još uvek nije uspela da prevaziđe probleme nezaposlenosti i siromaštva.

Stopa nezaposlenosti

Visoka stopa nezaposlenosti i dalje je jedan od glavnih izazova kosovske privrede, što se ogleda u brojnim problemima u društvu. Stopa nezaposlenosti na Kosovu prema Anketi o radnoj snazi 2017 je 30.5% i smatra se najvišom u regionu. U međuvremenu, stopa nezaposlenosti je viša za žene nego za muškarce i iznosi 36,6% u poređenju sa 28.7%. Svi glavni ekonomski parametri se objavljuju na nivou Kosova, a ne postoje tačni podaci o stopi nezaposlenosti na nivou opština. Međutim, različita istraživanja procenjuju da je nezaposlenost visoka i na nivou opštine.

S druge strane, društveni faktori su doprineli ovakvom stanju nezaposlenosti, gde je nizak stepen obrazovanja (sa posebnim akcentom na žene), velike porodice i pretežno agrarno stanovništvo.

Rod	B	%
Muskinja	2,061	57,4
Zenskinja	1,527	42,5
Ukupno	3,588	

Tabela 9. Broj lica koja traže posao prijavljenih u biroima za zapošljavanje, septembar 2017

Na osnovu podataka Kosovske agencije za statistiku, ukupan broj registrovanih lica koja traže posao u opštini Glogovac u septembru 2017. godine iznosio je 3.588 lica. Međutim, smatra se da je ovaj broj veći zbog činjenice da se značajan broj nezaposlenih ne javlja ovoj kancelariji. Dok je na osnovu Izveštaja o radu i zapošljavanju na Kosovu ovaj broj u 2018. godini bio 3,067.

Kada se analizira struktura lica koja traže posao po polu, uočava se da je najveća nezaposlenost izražena kod muškog pola, sa 57,4% ukupnog kontingenta tražilaca posla.

Stopa zaposlenosti

U Anketi o radnoj snazi (ARS) za 2017. godinu iznosi 29,8%, odnosno 357.651 lice. Najveća je zaposlenost muškaraca (46,6%), dok je zaposlenost žena 12,7%.

Žene su zaposlene, uglavnom u sektoru obrazovanja, zdravstva i trgovine, sa 48,4% njih, dok su muškarci uglavnom zaposleni u sektoru građevinarstva, trgovine i proizvodnje, sa 45,9%. Slično stopi nezaposlenosti, Anкета o radnoj snazi (2017) ne daje informacije o nivou zaposlenosti na opštinskom nivou. Obezbeđivanje približne cifre zaposlenosti, u opštini Glogoci, kao iu drugim opštinama, ostaje izazov. Podaci koje je dostavila Opština Glogovac pokazuju da je trenutno u opštini Glogovac zaposleno oko 6.235 ljudi. Na osnovu terenske registracije koju je DZHE sproveo 2019. godine, proizilazi da je broj zaposlenih u privatnom sektoru 2841, ne uključujući tačan broj zaposlenih u građevinskom sektoru, jer za neka od takvih preduzeća nije poznata tačna adresa. Kao što se vidi na sledećem grafikonu, zaposlenost u ovoj opštini ima pozitivan trend i raste iz godine u godinu. Kao što se može videti između 2013. i 2018. godine, zaposlenost u ovoj opštini je povećana za preko 20%, sa 5.206 zaposlenih u 2013. godini na 6.235 u 2018. godini. Iako je prijavljeni broj zaposlenih u poređenju sa ukupnim brojem stanovnika Glogoca, i dalje nizak. Ono što se vidi u tabeli ispod je da najveći broj zaposlenih u ovoj opštini zapošljava sektor „Trgovina na veliko i malo“ (30%), a zatim sektor „Rude i rudarstvo“, (15%), što uključuje zaposlenje u Novom preduzeću FerroniceL. U međuvremenu, sektor „Transport i skladištenje“ predstavlja treći privredni sektor po broju zaposlenih sa 12,0%. Ovi podaci svedoče o promeni strukture zaposlenih u Opštini Glogovac, u odnosu na 90-te godine, od sektora proizvodnje/vađene industrije ka sektoru trgovine. Ono što se ističe jeste da je broj zaposlenih u poljoprivrednom sektoru i dalje nizak, sa samo 4%. Takođe, podaci koje je iznela Direkcija za ekonomski razvoj pokazuju da struktura zaposlenih po sektorima nije pretrpela značajnije promene u periodu od 2013. do 2018. godine.

(

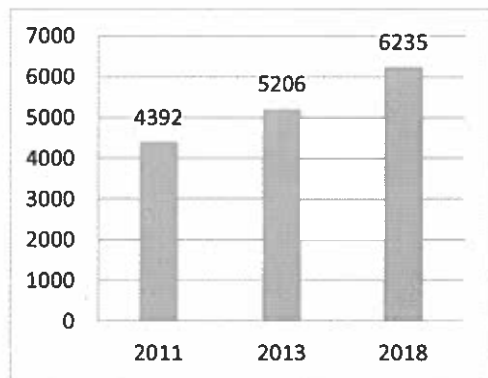

Tabela 10. – Broj zaposlenih po godinama , 2018

Kada se polno analizira, uočava se velika nejednakost u zapošljavanju, u korist muškog pola. Oko 84% zaposlenih pripada muškom rodu, dok je samo 16% ženskog pola. Iz registracije preduzeća na terenu koju je u leto 2019. godine sproveo DZHE, vidi se da je ova nejednakost počela da se smanjuje, gde se čini da su oko 7% zaposlenih muškarci, dok su 28% žene. Ovaj broj žena može biti nešto manji, kada se ima u vidu da prilikom popisa nije bilo moguće obuhvatiti tačan broj zaposlenih u građevinskom sektoru (gde dominira muški rod), jer neki od takvih poslova nemaju tačna adresa je poznata.

Nivo siromaštva

Jedan od bitnih parametara za blagostanje jedne zemlje je stopa zaposlenosti. Visok nivo nezaposlenosti u zemlji jedan je od glavnih katalizatora za širenje siromaštva u zemlji. Na osnovu podataka o socijalnom staranju Agencije za statistiku Kosova, tokom 2017. godine u opštini Glogovac ima ukupno 1.223 domaćinstva uključena u program socijalne pomoći, odnosno ukupno 5.459 lica. Ova brojka predstavlja oko 9% ukupne procenjene populacije u Glogovcu (Glogoc) (59. 752). Tokom 2018. godine, prema istom izvoru, u šemu socijalne pomoći bilo je u proseku 1.189 domaćinstava. Istovremeno, na osnovu stanja iz decembra 2017. godine, opština Glogoci predstavlja opštinu sa najvećim brojem korisnika šeme za porodice palih boraca i ratnih vojnih invalida. Broj korisnika u ovoj opštini je bio 1.245 ili 9,9% od ukupnog broja korisnika na Kosovu.

Prema podacima popisa iz 2011. godine, samo 12% stanovnika se oslanja na prihode od zaposlenja, što je 10,4% ispod nivoa Kosova. Prihodi od penzijskog i socijalnog osiguranja su veoma niski – 4,9% stanovnika se oslanja na prihode od osnovnih penzija (2016). a 9% na socijalnu pomoć (2017). Sve u svemu, nivo siromaštva u opštini je i dalje visok.

Poslovno okruženje

Lokalna uprava u Glogovcu je poslednjih godina sprovela niz reformskih mera u cilju poboljšanja poslovnog ambijenta u opštini. Kao rezultat ovih reformi, NMV se sada registruju preko Opštinskog centra za registraciju preduzeća. Lokalne razvojne politike u opštini Glogovac su odigrale suštinsku ulogu u poboljšanju poslovnog okruženja. Saradnja lokalne samouprave sa malim i srednjim preduzećima smatra se ključem održivog lokalnog ekonomskog razvoja, au ovom segmentu Opština Glogovac je napravila određena poboljšanja u pravnom i administrativnom aspektu. Jedan od važnih pomaka u smislu stvaranja pogodnog ambijenta za poslovanje bila je odluka o osnivanju Biznis parka. Od 2012. do 2014. godine Ministarstvo trgovine i industrije u saradnji sa Opštinom Glogovac je nastavilo sa ulaganjima u obezbeđivanje boljih uslova za poslovanje u okviru Biznis parka. Danas je ovaj park funkcionalan, a samo u ovom parku se nalaze 43 preduzeća koja posluju u sektoru proizvodnje i usluga. Svaka parcela ima direktan pristup glavnim saobraćajnicama Parka kao i individualni priključak na glavnu mrežu parka sa kanalizacijom, vodom, telefonom, internetom itd. Pored toga, Opština je izradila i završila niz propisa koji se odnose na poslovni ambijent – kao što su smanjenje i ukidanje opštinske takse, olakšice za otvaranje novih preduzeća i neke druge korake poslovne politike u okviru svojih nadležnosti, u interesu poslovne zajednice.

Opštinskom uredbom o porezima, taksama i naknadama, koju je usvojila Skupština opštine Glogovac, od plaćanja opštinskih taksi su izuzete sledeće delatnosti:

Sva mala preduzeća ove kategorije kao što su: DPT, DPSH, DPZ, DPH itd.;

- ♣ Stari zanati – ručni radovi
- ♣ Svi poslovi iz oblasti poljoprivrede
- ♣ Za jednu godinu, sva preduzeća registrovana u prvoj godini poslovanja;
- ♣ Za 3 godine sva početna proizvodna preduzeća

Na osnovu beleški koje je dala Poreska uprava Kosova tokom 2018. godine, bilo je oko 2.056 aktivnih poreskih obveznika u opštini Glogovac, uključujući NVO, budžetske organizacije i javna i društvena preduzeća. Dok je broj aktivnih preduzeća u privatnom vlasništvu u 2018. godini bio oko 2021. Od ovih kompanija, velika većina njih, oko 84%, su individualna preduzeća/fizička lica. Dok je oko 15% preduzeća registrovano kao društva sa ograničenom odgovornošću. Učešće ostalih oblika registrovanih preduzeća je nisko.

Br.	Vrsta vlasništva	Broj preduzeca	%
1	Individualni biznis	1,693	84%
4	Društva ogranicenom odgovornoscju (Ddoo)	295	15%
2	Generalno I ograniceno drustvo	5	0%
5	Strana kompanija	8	0%
6	Ostali	19	1%
	Ukupno	2,021	

Tabela 11. Broj preduzeća po vrsti vlasništva, u % (Izvor: PAK, 2018)

Dok na osnovu terenske registracije koju su izvršili zvaničnici DZHE 2019. godine, pokazalo se da postoji 950 aktivnih preduzeća čija je tačna adresa poznata. Ovaj broj može biti nešto veći, jer nije poznat broj aktivnih privrednih subjekata koji se bave građevinarstvom jer im je nepoznata adresa i stoga nisu mogli biti registrovani. Posmatrano po privrednim sektorima, vidi se da je najveći broj preduzeća, njih oko 38%, registrovan u sektoru „Trgovina i većinsko i manjinsko“, zatim u sektoru „Građevinarstvo“ (15%) i „Transport i skladištenje“ (13%). Primećuje se da se ova struktura preduzeća nije mnogo promenila tokom godina i da je slična strukturi registracije preduzeća na nivou Kosova. Slično analizi zaposlenosti, ističe se činjenica da je zastupljenost privrednih subjekata u sektoru „Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo“ tokom 2018. godine bila na niskom nivou i po broju preduzeća koja imaju po broju zaposlenih radnika (tabela broj 4 u prilogu). Dok je u prošlosti glavni nosilac ekonomskog razvoja u Glogovcu bila industrija, uključujući i sektor rude, sa relativno visokim učešćem zaposlenih u ovom sektoru. Danas je u sektoru prerađivačke industrije zajedno sa rudom registrovano oko 300 preduzeća ili 7% od ukupnog broja registrovanih preduzeća. Preko 20% zaposlenih u ovoj opštini je zaposleno u ova dva sektora. Feronikeli ima značajnu ulogu, zapošljavajući najveći broj građana ove opštine u ovom sektoru. Dok to

Po broju zaposlenih prednjači sektor trgovine sa 30% zaposlenih u privatnom sektoru.

Seksija- Naziv	Preduzece(%)			
	2011	2012	2013	2018
A- Poljoprivreda sumarstvo i ribarstvo	4%	6%	6%	5%
B- Rudarstvo i kamenolom	0%	0%	0%	0%
C- Preradivačka Industrija	6%	8%	9%	7%
D- Snabdevanje sa električnom energijom, gaz, parom i vazduhom za	0%	0%	0%	0%
E- Snabdevanje vodom; kanalizacijai, upravljanje otpadom i aktivitetet	0%	0%	0%	0%
F- Izgradnja	13%	14%	14%	15%
G- Trgovina na malo i veliko; popravka motornih sredstava i motocikla	41%	36%	36%	38%
H- Transporti i magaziniranje	11%	11%	11%	13%
I- Akomodacija i d aktivnost prehrambenih usluga	7%	7%	6%	6%
J- Informimi dhe komunikimi	2%	2%	2%	2%
K- Aktivitetet financiare dhe te sigurimit	0%	0%	0%	0%
L- Aktivitetet e patundshme	0%	0%	0%	0%
M- Aktivitetet profesionale, shkencore dhe teknike	0%	0%	0%	0%
N- Aktivitetet administrative dhe shërbimet mbështetëse	1%	1%	1%	1%
O- Administrata publike dhe mbrojtja; sigurimi social i obligativ	0%	0%	0%	0%
P- Arsimit	1%	1%	1%	1%
Q- Shëndetësia dhe aktivitetet e punës sociale	1%	1%	1%	1%
R- Arte, argëtimi dhe rekreimi	2%	2%	2%	1%
S- Aktivitetet tjera shërbyese	10%	10%	10%	10%
T- Aktivitetet e ekonomive familjare si punëdhënës; mallera te	0%	0%	0%	0%
U- Aktivitetet e organizatave dhe organeve të huaja	0%	0%	0%	0%
Gjithsej	100%	100%	100%	100%

Tabela 12. Privredna preduzeća, prema privrednim sektorima, 2011-2018

1.5 Poljoprivreda

Podaci o lokalnoj poljoprivredi po poljoprivrednim kulturama, hortikulturi, povrtarstvu, stočarstvu i dr. Takođe je korisno pomenuti sve informacije koje se odnose na otpad.

Poljoprivreda, hortikultura i stočarstvo - Na osnovu hipsometrijske analize teritorije opštine, dve trećine teritorije opštine čine ravničarski delovi. Ravni deo opštine, posebno dolina uz reku „Drenicu“, predstavlja zemljište sa mogućim potencijalom za razvoj intenzivne poljoprivrede i razvoj agroindustrije. Reka „Drenica“, kanal sistema za navodnjavanje Ibar-Lepenac, kao i reka Verbovc su važni faktori u razvoju poljoprivrede. Kontinentalna klima sa umerenim padavinama stvara veoma povoljne uslove za razvoj poljoprivrede.

Procena poljoprivrednog zemljišta - Zemljište u opštini Glogovac varira od oranica do šuma. Na osnovu podataka kojima raspolaže opština, tokom 2017. godine ova opština je imala oko 14.389,00 ha poljoprivrednog zemljišta, odnosno 52.21% teritorije opštine i 9.885,40 ha.

Šumsko zemljište. Od površine poljoprivrednog zemljišta (njive i pašnjaci), obrađeno poljoprivredno zemljište obuhvata 8182 ha, odnosno 0,13 ha po glavi stanovnika, na osnovu podataka Popisa poljoprivrede, koji je izradila Agencija za statistiku Kosova (2014). Iz načina korišćenja useva može se reći da se žitarice gaje na većoj površini, od oko 75% ukupnih obradivih površina. Površine sa drvećem i povrćem obuhvataju 159 ha ili 0,6% teritorije opštine. (povrće 47 ha, drveće 112 ha).

	Sip ha	%	Kvalitet - U pogledu kvaliteta zemljišta, odnosno podobnosti, Glogoci se odlikuje kvalitetnim zemljištem sa oko 61,2%, što je kvalitetno zemljište I-IV kategorije, koje uglavnom obuhvata centralni i severni deo opštine. Ostatak teritorije, 38,7%, čini zemljište najnižeg kvaliteta sa kategorijama V-VIII, koje uglavnom obuhvata zapadni i južni deo opštine. U opštini Glogoci zemljište kategorije br. 2, 6 i 4. U tabeli su prikazane površine i procenat.
Klasa 2	9007	32.7	
Klasa 3	1876	6.8	
Klasa 4	6002	21.8	
Klasa 5	1635	5.9	
Klasa 6	8169	29.6	
Klasa 7	874	3.2	
Total:	27563	100.0	

Tabela 13. Klase zemljišta u opštini Glogoci

Lavertaria – Među najdominantnijim poljoprivrednim kulturama u opštini Glogovac su tradicionalni usevi pšenice i kukuruza, proizvodi sa kojima se postižu visoki prinosi. Grafik ispod dokazuje da je proizvodnja u svakoj od žitarica porasla. Generalno, proizvodnja žitarica u opštini Glogovac prati prosek proizvodnje žitarica na nivou Kosova.

Drvoprivreda – Na osnovu podataka Popisa poljoprivrede za 2014. godinu, na teritoriji opštine Glogoci ima oko 112 ha ili oko 155.227 stabala koja su zasađena drvećem. Oko 75% ove površine je zasađeno jabukom, koja je najčešće kultivisana vrsta. Slično kao kod žitarica i povrća, pozitivan trend se primećuje i u povećanju proizvodnje drveća iz godine u godinu. Ukupno je u 2018. godini zabeležen porast prinosa pet glavnih drveća (t/ha) od blizu 40% u odnosu na 2013. Izraženo u vrednosti, proizvodnja drveća ovih pet useva (jabuke, kruške, šljive, orasi i dredeza) porasla je sa 65 t/ha u 2013. na 90 t/ha u 2018. godini.

Stočarstvo - Kvalitet zemljišta, klimatski uslovi, vodni resursi i struktura stanovništva predstavljaju potencijal za razvoj stočarstva. Goveda, ovce i koze - proizvodnja mesa i mlečnih proizvoda, predstavljaju jedan od prioriteta agroekonomskog razvoja opštine Glogovac. Razvoj ove primarne delatnosti omogućiće i privredni razvoj naselja na ovom području, ali će istovremeno omogućiti i razvoj poslovanja u zoni aktivnog razvoja zbog posedovanja najpovoljnijih infrastrukturnih uslova. Na osnovu podataka Popisa poljoprivrede za 2014. godinu, Glogoci imaju oko 6.692 ha livada i pašnjaka. Ova površina predstavlja zadovoljavajući potencijal ove opštine za razvoj stočarstva.

1.5 Lokalni turizam

Da opiše lokalni turizam, njegovu prirodu, kapacitete i podatke o turistima, turističku sezonu itd.

Opštinu Glogovac karakterišu brojni potencijali za razvoj vikend, prirodnog, kulturnog i seoskog turizma. Geomorfologija teritorije opštine Glogovac, koju karakterišu planinski masivi, Čićavica, Beriša i Kosmači, daje opštini Glogovac konkurentnu vrednost na Kosovu za razvoj turizma. Centralni položaj opštine Glogovac, kao i interesantne turističke lokacije kao što su dvorac Verbovci, Vasiljevo jezero, reke Drenica i Verbica, klisura „Guri t Plaka“, Kamen Gradina, zamak Vučaku, Globarski borovi itd., samo su neki od vrednih i atraktivnih resursa za razvoj turizma. Opština Glogovac ima veoma dobar potencijal za razvoj pećinskog turizma zbog činjenice da se na teritoriji ove opštine nalazi nekoliko interesantnih pećina kao što su: pećina Pešter u Nekovcu, pećina Kižareka, pećina Kokili u Verbocu, pećina Baica i pećina Gllanasella. Takode, prilično je razvijena i hotelska industrija, gde u opštini Glogovac postoji oko 60 hotelskih preduzeća, koja predstavljaju postojeću infrastrukturu za prihvatanje i smeštaj turista. Drugi turistički značaj i vrednosti u opštini Glogovac su i objekti ili spomenici kulturnog nasleđa, koji su nastali u različitim istorijskim periodima, kao što su zamak Verbovci i zamak Vučak itd. Ceni se i najnovija baština, koja ima posebnu vrednost kao brojni nadgrobni spomenici palih za oslobođenje Kosova, spomen kompleksi i drugi raznovrsni spomenici koji odražavaju turističku ponudu ove opštine. Glogovac

poznato je i po organizovanju različitih kulturnih događaja koji mogu privući različite turiste. Takav je Festival svih albanskih kulturno-umetničkih grupa, koji je nesumnjivo jedna od najstarijih manifestacija, kao i Festival kulturno-umetničkih grupa osnovnih škola. Iako je turizam od velikog značaja u privrednom i kulturnom razvoju jednog područja, njegov nekontrolisani razvoj ima negativan uticaj na životnu sredinu, a posebno na prirodne ekosisteme kao rezultat nekontrolisanog odlaganja otpada, oštećenja prirodnih resursa i biodiverziteta. Da bi se ovaj uticaj smanjio pored ekonomskog aspekta, turizam mora da vodi računa i o zaštiti životne sredine, pa je kao napredan oblik turizma danas poznat ekoturizam ili održivi turizam.

Treba napomenuti da je Vasiljevo jezero potencijal koji generiše izvanredne mogućnosti za razvoj ekoturizma gde se može organizovati ribolov i planinarenje.

1.5 Obrazovanje

Podaci o javnom i privatnom obrazovanju, institucionalnoj odgovornosti, broju školskih ustanova svih nivoa, broju učenika i studenata itd. Bilo koji podatak o upravljanju otpadom je zanimljiv.

Organizacija obrazovanja u opštini Glogovac odvija se na četiri obrazovna nivoa: predškolsko-0, osnovno-1, niže srednje obrazovanje-2 i više srednje obrazovanje-3. U opštini

Glogovac tokom 2018-2019 godine u obrazovni sistem je uključeno 136 dece i 13.088 učenika. U međuvremenu, kao nastavnici, vaspitači i profesori angažovana su 954 radnika (418 žena i 846 muškaraca), dok je još 168 angažovanih tehničkih radnika.

Opština Glogoci obuhvata 33 javne obrazovne ustanove, kao i 2 privatne škole (vidi prilog). Na osnovu Tehničkih normi prostornog planiranja, opština Glogovac ispunjava kriterijum pokrivenosti (vidi kartu). Za sve učenike koji su udaljeni više od 4 km opština obezbeđuje prevoz. U korenu je broj učenika gde je školske 2017/2018 godine bilo 150 učenika manje nego prethodne školske godine.

Propis	QEAP/Obdaniste	Predškolske Institucije	Osnovna skola	Srednja skola
Institucije	2	30	30	2
vaspitač / Nastavnici/ Profesori	22	49	555	171
Deca /Ucenici	136	1052	9,984	3,108
Punëtor administrativ			37	

Tabela 2. Broj institucija, vaspitaci,ucenici i radnici obrazovanja

Prilikom izrade ovog dokumenta vrši se izgradnja Srednje stručne škole „FehmiLladroveci“ u Komoranu, koja obuhvata 24 odeljenja sa 8 paralelnih, stručni profili nisu utvrđeni. Sistem predškolskog obrazovanja organizovan je u okviru škola i funkcioniše prema važećim normama. Ukupno postoji 1 javni rasadnik u Glogovcu i deo u Komoranu, 2 privatna rasadnika u opštini Glogovac i novi će biti izgrađeni u Glogovcu, za šta je obezbeđena donacija od strane Evropske komisije. Lokacija škola je dobra i pristupačna, sa izuzetkom škola u Zabelju, Poluže, Terstenik, koje se nalaze u blizini puteva sa velikim saobraćajem. Fizičko stanje objekata je dobro, ali treba napomenuti da im nedostaje infrastruktura za modernu školu. Samo stručna škola će imati sportsku salu, dok su sportske sale izgrađene u 3 druge škole („Dželadin Gaši“, „Hasan Priština“ i „7 Marsi“).

Nepismenost u opštini je prisutna iako to nije dokazano statističkim podacima. Nije zabeležena praksa napuštanja školovanja i nema podataka o učenicima koji uopšte nisu išli u školu. Opština Glogoci ima 57 učenika sa posebnim potrebama i njihov raspored je skoro po celoj opštini. Prevoz im obezbeđuje opština, ali im se mora obezbediti pomoćni nastavnici i društvena integracija. Što se tiče kvaliteta obrazovanja, 85% polaže maturu, dok u SHMP oko 61%.

Ukupno, obrazovne ustanove zauzimaju oko 47,96 ha (ili 470.960m²) koje su na usluzi ukupnom broju stanovnika (58.531 prema zvaničnom popisu iz 2011. godine).

Pozivajući se na minimalne stope (minimalne stope za područje infrastrukturne parcele ustanova preduniverzitetskog obrazovanja: zgrade osnovnih škola 1,60

m²/stanovniku; zgrade niže srednje škole 1,20 m²/stanovniku; kao i zgradama srednjih škola (1,00 m²/stanovniku) napravljen je proračun postojećeg prostora i eventualne potražnje za budući rast.

1.5 Zdravlje

Postojeće stanje i problemi - Opština Glogoci, u zdravstvenom smislu, pruža primarnu zaštitu za celu teritoriju opštine i ukupno postoji: 1 Glavni centar porodične medicine (KKMF); 5 centara porodične medicine (KMF), 7 ambulanti porodične medicine (AMF) ili ambulante kako se to najčešće naziva.

Iako je cela teritorija pokrivena uslugama, HCMC u Glogovcu je preopterećen pacijentima jer lekari u HCMC i AMF rade jednom nedeljno.

U Osnovnoj zdravstvenoj zaštiti (KPSH) u Glogovcu broj lekara je 39 plus 5 lekara u dogovoru sa Caritas Kosova na određeno vreme (3 godine), 119 medicinskih sestara i 3 stomatologa. Prema Administrativnom uputstvu, na 6.000 stanovnika treba da bude 1 stomatolog. Sekundarna zdravstvena zaštita se pruža u opštini Priština.

Socijalna zaštita - Centar za socijalni rad (CSR) se nalazi u centru grada u staroj zgradi koja ne ispunjava standarde za svoju funkciju. Ovde se sve usluge obavljaju u skladu sa mandatom ovog centra pod upravom DSHMS u pravoj liniji sa Ministarstvom rada i socijalnog staranja (MPMS). Hendikosi posluje kao nevladina organizacija i nalazi se u privremenom prostoru u okviru prostorija KKMF-a i subvencionise ga opština.

Što se tiče socijalnog stanovanja, postoje 2 veoma stambene zgrade u lošem stanju i koriste ih porodice/štićenici sa socijalnom pomoći. U budućnosti bi trebalo više raditi na integraciji porodica sa socijalnom pomoći i izbegavanju kolektivnog socijalnog stanovanja jer to negativno utiče na povećanje broja ovih porodica i njihovu nezainteresovanost za zapošljavanje.

Glogoci nemaju sirotište ili dom za stara lica. Centar za socijalni rad decu bez roditelja smešta u porodice domaćina ili kod rođaka, dok se napuštena ili zlostavljana deca šalju u prihvatilišta za zaštitu žena i dece u Prištini. u saradnji sa Odeljenjem za porodične socijalne politike (DPSF).

Pod upravom Ministarstva rada i socijalnog staranja nalazi se objekat integracione kuće, ustanove koja pruža medicinske usluge za lečenje osoba sa psihičkim smetnjama/rehabilitaciju slučajeva mentalnih bolesti (dnevni boravak). "Centar za rehabilitaciju zlostavljanih žena", prvi te vrste na Kosovu, nalazi se u staroj zgradi opštine.

Javne ustanove

Opština Glogovac ima niz objekata kojima upravlja opštinska uprava. Pored dve zgrade opštine, stare i nove. opština upravlja sa centro

vatrogasne službe, centra za repatrijaciju, omladinskog centra, kancelarija civilnog statusa u 5 pod-opštinskih centara (u Arlatu, Komoranu, Tersteniku, Dobrošecu, Abriju i Epermeu).

Deo javne uprave koji je pod upravom resornih ministarstava su policijske stanice koje se nalaze u gradu Glogoci i trafostanica u Komoranu.

Relevantna opštinska dokumenta

Sledeći planovi moraju biti opisani za koji period su i da li sadrže neke elemente u vezi sa MM.

• Plan razvoja opštine

Dizajniran za period 2020 - 2028, sa vizijom: "Svi putevi prolaze kroz Glogovac". U srcu Kosova, Glogoci sa ekonomijom zasnovanom na održivom ruralnom razvoju, podršci biznisa, industrije i funkcionalne infrastrukture. Stanovanje i kvalitetne usluge, gde je građanin u centru pažnje i stručno osposobljena omladina: Održiva životna sredina i racionalno korišćenje prirodnih resursa, promocija kulturnog nasleđa, turizma i sporta. U okviru ovog plana je uvršten cilj „unapređenje sistema upravljanja otpadom na celoj teritoriji opštine“, cilj: „Podizanje tehničkih kapaciteta Javnog operativnog preduzeća u naredne 3 godine“.

• Plan zaštite životne sredine

Opština Glogovac je izradila Lokalni ekološki akcioni plan (LEAP), koji je strateški planski dokument. za rešavanje problema životne sredine na lokalnom nivou. Na osnovu ovih ekoloških problema. utvrđeni su ekološki prioriteti za petogodišnji period (2020-2024). Svrha Lokalnog ekološkog akcionog plana je da identifikuje i pruži rešenja za prioritetne ekološke probleme u opštini

Glogocit. u cilju efikasnog upravljanja njima. stavljanja na dnevni red nadležnih institucija i stalnog uvažavanja mišljenja javnosti. Specifični ciljevi Lokalnog akcionog plana za životnu sredinu su: Procena postojećeg stanja životne sredine i uticaja na životnu sredinu iz različitih sektora razvoja, identifikovanje i definisanje glavnih ekoloških problema na teritoriji opštine Glogovac, identifikovanje i definisanje glavnih prioritete koji će se rešavati u okviru PLVM-a za period od 5 godina, planirati i definisati rokove, aktivnosti i projekte koji će biti preduzeti za implementaciju u adresiranju identifikovanih prioriteta. Vizija ovog plana ima za cilj grad Glogovac sa čistom životnom sredinom, održivim ekonomskim razvojem sa prioritetom razvoja poljoprivrede, kao i promocijom kulturnog nasleđa i turizma. Ova vizija je u skladu sa drugim dokumentima Opštine Glogovac a posebno sa Opštinskim razvojnim planom 2020-2028.

• Zona karta

Opštinska zona (HZK) 2022-2030 nudi opštinskoj upravi instrument za održivo prostorno planiranje i kontrolu razvoja. HZK je multisektorski dokument regulacionog

karaktera, kroz koji je detaljno definisana podela teritorije opštine Glogoci na zone (kao što su slobodni prostori, stanovanje, industrija, poljoprivreda, privredne delatnosti i dr.), gde je za svaku zonu definisane su dozvoljene i zabranjene upotrebe zemljišta, uslovi uređenja i izgradnje, kao i mere delovanja za period od najmanje 8 godina.

2 Postojeće stanje upravljanja otpadom

2.1 Podaci o otpadu u opštini

Proizvodnja i sastav otpada:

Analizom i obradom podataka izveštaja opštine i operatera za sakupljanje i odvoz komunalnog otpada KRM „Pastrimi“ Š. A. Operativna jedinica u Glogovcu je izvukla podatke o nagomilanoj količini komunalnog otpada tokom 2021. godine. Moramo istaći da nisu radene analize za sastav otpada na nivou opštine. Na osnovu izveštaja opštine i operatera, od ukupne količine od 7458 tona prikupljenog otpada iz 7447 opsluženih domaćinstava, koja se procenjuje na 60721 stanovnika, proizilazi da je proizvodnja komunalnog otpada po glavi stanovnika u opštini Glogoci za 2021. godine biće približno 123 kg /stanovnik/god.

Tabela 15: Bilanci opstinskih otpada

Kategorija	Nacin odredivanja kolicine	Mbeturinat e grumbulluara			Mbeturinat e dorëzuarra		
		Od operatora sakupljenih	Od riciklista	Od ilegalnih deponija	Riciklirani otpadi	Dokazani otpadi	Deponirani otpadi
Papir I karton							
Staklo							
Biorazgradivi otpad iz kuhinja I kantina							
Tekstil I odeca							
Plastika							
Metal							
Mesoviti komunalni otpadi	ton	7458					7458
Ostali komunalni otpadi ²							
Ukupno:							

1.4 Usluge sakupljanja i transporta smeća

Operateri usluga sakupljanja i transporta

Trenutno uslugu prikupljanja i transporta otpada na celoj teritoriji opštine Glogovac pruža operater KRM „Pastrimi“ SH, operativna jedinica u Glogovcu.

Tabela 16: Operateri otpada pod opstinskim rukovodstvom

	Imei operatora (biznesa)	Oblik nabavke	Kategorija menadiranaj otpadom	Pokrice sa uslugom %	Statusi ugovora (da/ne)
Operatori 1	Rajonalna Kompanija "Pastrimi" A.D.	Aksionari	Opstinski otpad	84.76	Da
Operatori 2					

² Biorazgradivi otpad iz parkova, otpad sa pijaca itd.

Tabela 17: Ostali operatori koji posluju na opetinskoj teritoriji				
	Ime operatora (biznesit)	Forma e pronësisë	Kategorija menadiranih otpada	Kolicina menadiranih otpada
Operator 1	Princi Company	Ugovorena Privatna Kompanija	Medicinskih (spricevi, makaze itd etj.) iorganike (placenta itd	3,545.85 kg
Operator 2				

Pokrivenost usluga:

Osnovna usluga koju opština i operater trenutno nude građanima u pogledu komunalnog otpada je sakupljanje, transport i konačno odlaganje na regionalnoj deponiji Priština u Miraš-Obiliću.

Pokrivenost uslugom prikupljanja otpada za domaćinstva do kraja 2021. godine u opštini Glogovac je dostigla 84,76%.

Tabela 18: Pokrice usluga na teritoriji opštine						
Ime operatorit	Broj i EF	Broji EF upravljanog otpada	Broj aktivnih biznisa	Broj uslužnih biznisa	Brpj institucija	Broj uslužnih institucija
Operatori Nr.1	8786	7447	1596	645	68	68

Pokrivenost usluga odvoza komunalnog otpada na svim lokalitetima opštine Glogovac data je u sledećoj tabeli

Tabela 19: Pokrivenost pružanja usluga za EF prema prebivalištu							
Nr.	Stanovništvo	Broj EF	Broj uslužnih EF	Pokrice sa uslugom %	EF broj sa izvornom efikacijom	EF sa procenom na izvoru %	Vrsta odjavljenih otpada
1	Gillogoc (blokovi, Drenasi 1 &2, Naselje Feronikla	1018	1009	99.1	102.85	657	65% Leter, Plastike, Metal dhe Organike
2	Llapushnik	522	417	79.9	0	0	0
3	Arllat	415	344	82.9	0	0	0
4	Negroc	193	165	85.5	0	0	0
5	Vučak	52	35	67.3	0	0	0
6	Baicë	356	278	77.8	0	0	0
7	Abri e Epërme	250	143	57.2	0	0	0
8	Tërdec	159	127	79.9	0	0	0
9	Damanek	100	81	81.0	0	0	0
10	Çikatovë e Re /Drenas 3	330	328	99.4	157.04	329	73.76 % Leter, Plastike dhe Metal

11	Globar	229	182	79.5	0	0	0	0
12	Krojkovë	181	156	86.2	0	0	0	0
13	Shtrubullova	175	148	84.6	0	0	0	0
14	Gllanasellë	243	168	69.1	0	0	0	0
15	Dobroshec	215	176	81.9	0	0	0	0
16	Çikatovë e Vjetër	188	143	76.1	0	0	0	0
17	Gradicë	132	38	28.8	0	0	0	0
18	Likoshan	88	46	52.3	0	0	0	0
19	Godanc	57	33	57.9	0	0	0	0
20	Komorani	806	664	82.4	89.04	135	25.56%	Leter, Plastike dhe Metal
21	Nekoc	452	377	83.4	0	0	0	0
22	Kishnarekë	217	167	77.0	0	0	0	0
23	Sankoc	205	137	66.8	0	0	0	0
24	Fushitë e Ulët	129	108	83.7	0	0	0	0
25	Fushitë e Epërme	127	94	74.0	0	0	0	0
26	Zabel i Epërm	72	63	87.5	0	0	0	0
27	Tërstenik	541	417	98.0	0	0	0	0
28	Vërboç	173	125	72.3	0	0	0	0
29	Polluzhë	136	109	80.1	0	0	0	0
30	Shtuticë	139	77	55.4	0	0	0	0
31	Poklek	322	299	92.9	78.68	65	21.73 %	Leter, Plastike dhe Metal
32	Korroticë e Epërme	184	163	88.6	0	0	0	0
33	Zabel i Ulët	140	138	98.6	0	0	0	0
34	Korroticë e Ulët	151	125	82.8	0	0	0	0
35	Vasilevë	89	62	69.7	0	0	0	0

Tipologija pružanja usluga:

Sledeća tabela deli uslužno područje na dva dela: centralno urbano područje, prigradsko područje i ruralno područje. Informacija treba da pruži uvid u tipologiju pružanja usluga i učestalost pružanja usluga.

Stanovništvo	EF služio od vrata do vrata %	Frekvenca usluga	EF se služi sa zajedničkim korpama / kontejnerima %	Frekvenca usluga
Urbane zona centar ³	30%	7/ javë	30%	7/ javë
Ruralna Zona	70%	1/ javë	70%	1/ javë

U sledecoj tabeli navedena su sva sredstva koja se koriste u Opštini Glogovac

Tabela 21: Oprema za odlaganje i sakupljanje otpada

³ Višespratnica sa kolektivnim stanovanjem

Vrsta kontera	Broj	Dobro stanje %	Funkcionalno stanje %	Lose stanje %
Korpa 120 l	8068	90%	100%	10%
Korpa 240 l	1661	90%	100%	10%
Kontejner 1.1 m3 metalni	101	30%	100%	70%
Kontejner 1.1 m3 plastika	16	30%	100%	70%
Kontejner 5.1 m3	1	50%	100%	50%
Kontejner 7.1 m3	11	20%	100%	80%
Kontejner 30 m3 – Transfer	5	40%	100%	60%

U sledećoj tabeli su navedeni svi kamioni koji se koriste u opštini Glogovac za sakupljanje i transport komunalnog otpada, uključujući i kamione na stanici za pretovar otpada.

Tabela 22: Oprema za sakupljanje i transport otpada

Brend	Tip	Kapacitet ton ili m ³	Godina proizvodnje	Tablice	Dobro stanaj /funkcionalno/ lose
Man	Opština	4.5 ton	2001	01-358-KL	Lose / nefunkcionalno
Isuzu	Opština	3.5 ton	2018	01-320-LT	Funkcionalno
Isuzu	Opština	3.2 ton	2018	01-348-PG	Funkcionalno
Iveko	Opština	4.5 ton	2001	01-425-DF	lose / jnefunkcionalno
Mitsubishi	Opština	4 ton	2009	01-684-BS	Funkcionalno
Volvo	Opština	11.7 ton	2009	01-685-IF	Funkcionalno
Mercedes	Opština	16 m ³	2009	01-116-OI	Funkcionalno
Mercedes	Opština	7 m ³	2001	01-142-CN	Dobro / Funkcional
IMT 539	Traktor	2 ton	2003	IMT 539 DR1	E mire / Funkcionalno
IMT 539	Traktor	2 ton	2003	IMT 539DR2	Dobro / Funkcionalno
Man	Kamion za prevoz	16 ton	1999	01-368-OA	Lose /Ne funkcionalno
Mercedes NEW 2022	Kamion	16 m ³	2022	01-240-SN	Dobro / funkcionalno;
Mercedes NEW 2022	Kamion	16 m ³	2022	01-240-SN	E mire / funkcionalne;

1.4 Razgledanje implementacija plana

Opština mora da napravi analizu realizacije ciljeva trenutnog plana pre nego što počne sa osmišljavanjem novih ciljeva i postavljanjem ciljeva učinka.

Sledeću tabelu treba popuniti navođenjem ciljeva plana, indikatora uspešnosti, planiranih ciljeva, njihove realizacije i sve to popratiti komentarima, posebno kada nisu imali uspeha ili napretka.

Komentari bi se trebali više fokusirati na naučene lekcije koje će nam poslužiti za reviziju plana.

Na primer, ako cilj nije postignut u planiranoj vrednosti: kao što je pokrivenost uslugama, onda komentarišite zašto ovaj cilj nije postignut. Zar nije bilo dovoljno kamiona, kontejnera ili iz nekog drugog razloga?

Postoje slučajevi kada cilj uopšte nije postignut: čak iu tim slučajevima moraju se navesti razlozi zašto nije postignut i šta bi trebalo promeniti u postojećem planu.

Tabela 23: Pregled realizacije ciljeva aktuelnog PKMM

Objektivi UO	Pokazatelj performance	Pocetno stanje	Cilj	Realizacija	Komentari
<p>Izgradnja ljudskih i institucionalnih kapaciteta i uspešnih partnerstava koja garantuju upravljanje ekološkim otpadom i potpunu pokrivenost troškova po principu 'zagađivač plaća'.</p> <p>1.</p>	<p>1.- % implementacije regulatornih mjera u oblasti MM;</p> <p>2.- % ispitivanja koji se u godišnjem istraživanju izjašnjavaju kao „zadovoljni“ ili „veoma zadovoljni“ radom 1., MMN i 2. sektora otpada;</p> <p>3. - br. inspekcija od strane opštinskog inspektorata za zakonske prekršaje u oblasti životne sredine;</p>		<p>1.- Implementacija zakonodavstva;</p> <p>2.- Unapređenje lokalnih politika za MMN;</p> <p>3.- Unapređenje opštinskih znanja i kapaciteta o MMN;</p>		

Izrada Opštinskog Plana Upravljanja Otpadom

	Sakupljanje i transport otpada za sve stanovnike i firme opštine Glogovac	1.- % od gore navedenog, ulice, trotuari, trgovci koji se čiste i % pokrivenosti uslugom odvoza otpada a) porodičnih ekonomija b) preduzeća c) institucija;	1.- Proširenje usluge prikupljanja otpada ;	Realizovana	Izazov ostaje 100% pokrivenost kućnog otpada. Preporučuje se revizija opštinskih propisa za upravljanje otpadom, građani su u obavezi da uđu u sistem upravljanja otpadom u onim oblastima gde se usluga nudi i viši prema trasi. Ključ svih poslova u upravljanju otpadom ostaje izazov, zbog netačnih spiskova vezanih za registar aktivnih preduzeća i povećanja kapaciteta kompanije (mašine) za obavljanje usluge.
2.	Stvaranje modernog, integrisanog i efikasnog sistema upravljanja otpadom koji je isplativ i pruža najbolju vrednost za javni novac	1.- br. žalbi na pružanje usluga; 2.- % ispitnika koji uslugu čišćenja i uklanjanja otpada ocenjuju kao „odličnu“ i „dobru“;	1.- Prikupljanje i uklanjanje otpada; 2.- „Čišćenje“ ulica, parkova itd.	Ostvareno	

Izrada Opstinskog Plana Upravljanja Otpadom

			Odlaganje otpada ;	
	1.- br. o (ekološkim) dozvolama za klanice u kojima se navodi obaveza odlaganja kostiju;			Sakupljanje medicinskog otpada obavljaju licencirane kompanije koje imaju ugovor sa Ministarstvom zdravlja i socijalne zaštite i privatnim preduzećima. Trenutni oblik upravljanja životinjskim otpadom je ugovaranje sa ekonomskim operaterom koji je zakopao uginule životinje. Dobro organizovan i integrisan sistem za upravljanje životinjskim otpadom ostaje izazov zbog nedostatka i interesovanja ekonomskih operatera za realizaciju ove usluge.
4.	Bezbedno odlaganje opasnog otpada, uglavnom životinjskog i medicinskog otpada	1.- br. sabirnih mesta za električnu i elektronsku opremu;	Upravljanje opasnim otpadom;	Delimicno realizovano
5.	Smanjenje količine otpada koji ide na deponiju kroz tretman, ponovnu upotrebu i	3.- % zdravstvenih ustanova (apoteka i Dom zdravlja) koje predaju otpad u spalionicu.	1.- Registracija vrsta otpada;	E realizuar - Pilotim I
		1.- % generisanog otpada koji ide na deponije	2.- Otvajanje biorazgradivog	projekteve për reduktimin e sasisë së mbeturinave
				Përmes pilotimit të projekteve ndarja e mbeturinave të riciklueshme në burim dhe kompostimi shëptiak në zonën urbane dhe suburbane qytetarëve ju është ofruar infrastruktura për ndarjen e mbeturinave. Aktualisht ndarja e mbeturinave letër,

Izrada Opstinskog Plana Upravljanja Otpadom

<p>pripremu za reciklažu otpada, stvarajući ekološke i finansijske koristi za zajednicu i preduzeća.</p>	<p>2.- % tretiranog otpada 3.- % izdvojenog otpada 4.- % biorazgradivog otpada odlazi na deponije</p>	<p>otpada i osnovnih sekundarnih materijala; 3.- Kompostiranje; 4.- Reciklaža osnovnih stvari;</p>	<p>plastikë dhe metal nuk është duke funksionuar në qendrën e stacion transferit për shkak të defekteve në makineri nga kompania KRM Pastrimi. Stacion transferi posedon makinerin prese për paketimin e mbeturinave të riciklueshme.</p>
<p>6. Odlaganje otpada prema standardima koji garantuju zaštitu zdravlja ljudi, životne sredine i biodiverziteta</p>	<p>1.- smanjenje troškova prevoza; 2.- % saniranih divljih deponija;</p>	<p>1.- Transfer stanica i daljinski transport; 2.1 - Sanacija divljih deponija; 2.2- Inertni i građevinski otpad; 2.3- Odlaganje opasnog otpada</p>	<p>Izazov ostaje odlaganje opasnog otpada, jer nema lokacije na regionalnom nivou za odlaganje ove vrste otpada.</p> <p>Realizovana</p>

Izrada Opštinskog Plana Upravljanja Otpadom

		<p>1.- % građana koji dobijaju znanja o upravljanju otpadom;</p> <p>2.- br. saradnje građana i institucija;</p> <p>3.- br. brošura za podizanje svesti pripremljenih za javnost;</p> <p>4.- br. (ili budžet) inicijativa zajednice koje podržava opština ;</p>	;	<p>1.- Povećanje svesti o MMN;</p> <p>2.- Svest i informisanje proizvođača o specifičnom otpadu;</p>	<p>Delimično realizovano</p>	
7.	<p>Aktivno uključivanje zajednice i partnera u smanjenje proizvodnje otpada i upravljanje otpadom u životnoj sredini.</p>					

1.5 Performanca USLUGA

Efikasnost osoblja pružaoca usluga:

Osoblje angažovano na pružanju usluga uključuje osoblje direktno angažovano u operacijama, kao i indirektno i administrativno osoblje koje podržava pružanje MM usluge. Indirektno i administrativno osoblje prijavljeno je 100% kompanijama u 100% vlasništvu opštine, dok ako je kompanija regionalna, onda ovo osoblje mora biti prijavljeno na osnovu njegove posvećenosti dotičnoj opštini. U većini slučajeva, ovo je ekvivalentno % vlasništva opštine u regionalnom preduzeću. Na primer, ako opština poseduje 20% akcija, onda se izveštava da osoblje centralne administracije primenjuje ovaj procenat.

Tabela 24: Efikasnost osoblja I usluga UO	
Kategorija	Broj osoblja
Direktno osoblje	
Predradnik	1
Shoferi	11
PRadnici	21
Ukupnost direktnog osoblja :	33
Indirektno i administrativno osoblje	
Direktori odbora	1
Visoki menader	1
Sluzbenici srednjeg ranga	10
Tehnicka sluzba	0
Sluzbenici pocetnog rada	5
Ostalo osoblje	1
Ukupno indirektno idhe administrativno osoblje	18
Ukupno osoble UO	51
Nagomilovani otad	7458.10 ton tokom godine 2021
Efikasnost osoblja / ton sakupljeni otpad	234t/g/osoblje
EF usluzenog	7447 tokom godine 2021
Efikasnost osoblja / EF usluzenih	225.6 EF/godina /osoblje

Performanse prikupljanja i transporta sredstava

:

Opštinska imovina je sva oprema koja je u vlasništvu opštine ili je vlasništvo javnog preduzeća (u kome opština ima vlasništvo). Što je veći učinak sredstava, to će biti niži troškovi pružanja usluga odlaganja, sakupljanja i transporta otpada.

Tabela 25: Performanca sakupljanja/ transport- OTPADA

Kategorija	Performanca
Operativni kamioni	5
Operativni maksimalni kapaciteti (ton)	28
Sakupljeni otpadi (ton/godina)	7458.10 ton gjatë vitit 2021
Ziro (Ziro/godina)	4681 gjatë vitit 2021
Kilometražhi (km/godina)	255912 gjatë vitit 2021
Rashod nafte (l/vgodina)	72546.27 gjatë vitit 2021
Efikasnost rashoda %	
Efikasiteti koriscenja kamiona	1491.6t/kamion/godine
Upotreba nafte l/100km	28.35
Upotreba nafte l/ton	9.73

1.6 Finansijska UO

1.6.1 Rashod usluga UO

Rashodi se dele na troškove zarada, direktne materijalne troškove i indirektne i administrativne troškove.

Indirektni i administrativni troškovi obuhvataju stavke kao što su: porez na dohodak; porez na imovinu; osiguranje; plaćanje licenci; komunalne usluge; troškovi komunikacije; troškovi obuke; troškovi reprezentacije; zakup; troškovi prevoza; potrošnog materijala i drugih administrativnih troškova.

Tabela 26. Rashod usluga UO

Kategorija troskova	Troskovi (€/godina)	Ucesce %
Rashodi licnih dohodaka	216,492.05	57.84
Rashodi direktnih materiala ⁴	129,474.10	34.59
Indirektni rashodi I administrativni	21,830.16	5.83
Amortizacija	6473.7	1.73

⁴ Nafta, uplata deponija, održavanje I reparacija kamionai kontinjera ,registraciaj kamiona itd

Ukupno :	374,270.01	100%
----------	-------------------	-------------

1.6.2 Prihodi i troškovi operativna efikasnost UO

Prihodi se odnose na primarne i sekundarne poslovne prihode

Tabela 27: Prihodi i troškovi operativne efikasnosti

	Prihodi	Provera
Operativni prihodi		
-Domacinstva	53,813.52	50,877.57
-Biznisi	5,346.84	5,976.54
-Institucije	164,119.15	132,135.84
-Od ostalih ugovoreni usluga	400,374.20	358,976.53
Ukupno:	623,653.71	547,966.48

1.6.3 Pokrivenost troškova i operativnih efikasnosti

Poslednji korak je poređenje troškova i prihoda, kao i izračunavanje konačnih indikatora učinka kao u sledećoj tabeli:

Tabela 28: Pokrivenost troškova i efikasnost rada

Troškovi UO	164,119.56
Prihodi UO	459,434.56
Provera	547,966.48
Stopa pokrivenosti naplate %	100%
Stopa pokrivenosti naplate %	87.84

1.7 Infrastruktura za odvajanje, reciklažu i odlaganje otpada

Centri za transfer i reciklažu

Opština Glogovac ima stanicu za pretovar otpada koja se nalazi u selu Čikatovo e Vjeter. na udaljenosti od 3 km od centra Glogovca. Transfer stanica služi za privremeno skladištenje otpada (vidi slike 1 i 2), koji se zatim transportuje na sanitarnu deponiju u Mirašu. Nakon funkcionalizma, ova stanica je počela da se koristi i kao centar za separaciju reciklabilnog otpada, gde se otpad prikupljen posebnim servisom odvajava i presuje (vidi slike 3 i 4), a sve to u

cilju smanjenja količine otpada koji ide na odlaganje na regionalnu deponiju, zaštitu životne sredine i ekonomsku dobit. U budućnosti ova transfer stanica ima kapacitet da se kroz investicije koristi kao centar za separaciju otpada.

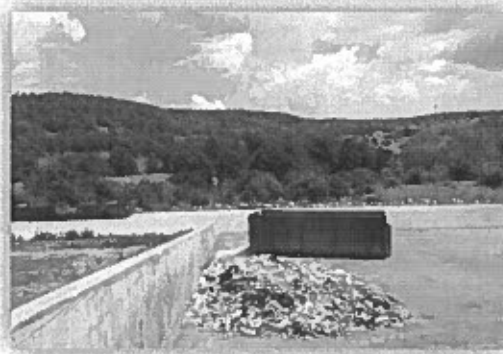

Foto 1 & 2 – Transfer stanica za privremeno deponiranje otpada

Foto 3 & 4 – Transfer stanica kao centar za selekciju i prijem reciklabilnog otpada

Na osnovu ugovora zaključenog između dve strane "K.R.M. Pastrimi" i "Opština Drenas" od datuma 27.01.2020, u vezi sa pružanjem primarnim uslugama upravljanja otpadom, pretovarna stanica je u upotrebi i kojom upravlja kompanija KRM Pastrimi – jedinica Drenas. Treba naglasiti da Kompanija Pastrimi – jedinica Drenas od 2021 godine su joj u kvaru masine koje su rezultirale sakupljanjem otpada na pretovornoj stanici u Starom Cikatovu i nefunkcionisanjem centra za separaciju otpada.

Deponija

Opština Glogovac je odlukom Skupštine Opštine odredila je lokaciju za deponiju otpada od izgradnje. Deponija otpada nalazi se u selu Lopusnik, određena za bacanje otpada od izgradnje rusenja kako bi se ova vrsta otpada slala i deponovala na ovom prostoru. U početku, pre upotrebe, deponija je ograničena metalnom ogradom kako bi se sprečilo da je posećuju životinje i druga neovlašćena lica, na ulazu deponije nalazi se kapija sa pristupom za odlaganje otpada od

ruselicke konstrukcije. Deponija pocela je funkcionisanje odlaganjem gradanskog otpada I od privatnih subjekata I gradana U okviru funkcionilizacija ove deponij, kontinuirano se odrzava . (Slika 4 i 5. Odrzavanje deponije .

U poslednje vreme ,iz terenskih poseta I izvestaja gradana, primecujemo da neodgovorni ljudi bacaju I druge vrste otpada , za sta nije namenjen proctor deponije u selu Lapusnik . Kao DJUHS,putem objave na drustvenim mrezaama (uebstrane opstine) I postavljanje informativne table na deponijama , obavestilismo I apelovali na gradane da ne bacju druge vrste otpada osim gradevinskog I rusenja ,kao I otpad ove vrste da ne bude bacen u unutasnjost deponije a ne na ulaz.

1.7 Upravljenje drugim kategorijama otpada

Pruza osnovne informacije o tome kako se upravlja sledecim kategorijama otpada ;

Menadiranje kabastim otpadom

Menadiranje kabastim otpadom na Teritoriji Opstine Glogovcat realizujese za familjarna domacinstvo koja s u u centru grada Glogovca i Komorana od kompanije KRM Pastrimi.Vredi napomenuti da na regialnom nivou ne postoji lokacija za tretman ove vrste otpada .

- Menadiranje otpadom od izgradnje i rusenja

Menadiranje otpadom od gradevinskih I rusilackih radova kroz odlaganje otpada od strane samih gradana na deponiju koju je odredila opstina .

- Menaderstvo zivotinskim otpadom

Izazov za opstinu Glogovca ostaje menadiranje zivotiskim otpadom . Trenuti oblik menaderstve je da je opstina angazovala ekonomskog operatora koji je zakopao mrtve zivotinje i ptice .

- **Menaderstvo medecinskih otpada**

Menaderstvo i sakupljanje medecinskog otpada obavljaju licencirane kompanije, ukupno 3,545.85 kg medicinskih otpada za 2021 godinu od kompanije "Prince Company" koja ima ugovor sa GCPM i APM. Dok prikupljanje medecinskog otpada iz privatnih ordinancija obavljaju druge private kompanije licencirane za upravljanje medecinskim otpadom .

- **Menaderstvo drugim kategorijama otpada**

Za ostale kategorije otpada koji se stvaraju u opštini Glogovca , kao sto su baterije , uljni otpatci , otpad od elektricke i elektronske opreme , nemamo podatke o njihovom stanju ,stoga je potrebno u narednom period istrazivati stanje i pozabaviti se resavanjem upravljanja ovim otpadom koji su stetni za zivotnu sredinu ..

2 Cilj UO i operacionalni plan

2.1 Vizija UO

Opština Glogovca ima za cilj da pruži usluge upravljanjem otpadom osim za sve svoje građane, Pored ove akcije, opština ima za cilj povećanje kvaliteta usluga kroz saradnju sa svojim građanima i drugim relevantnim akterima.

Promovisanjem 3Rkonceptima odnosno smanjenja, ponovne upotrebe i reciklaze, opština je postepeno počela da odvaja otpad od (domaćinstva do skola, institucija i biznesa) da obrazuje građane o prednostima odvajanja otpada i stvari, infrastrukturu za razvoj lokalne ekonomije, stvoriti mogućnost građanima da stvore finansijski stabilnih biznisa u sektoru. Na kraju krajeva, opština ima za cilj stvaranje čistijeg okruženja za svoje građane, što bi uticalo na povećanje blagostanja građana

Ciljevi UO

Standardizovani format PKUO sadrži pet ciljeva prikazani u dole navedenoj tabeli (i ako lista nije ograničena):

Broj ciljeva	Imenovanje
Cilj 1	Sprecavanje i minimiziranje stvaranja otpada
Cilj 2	Ponovna upotreba i riciklaza otpada
Cilj 3	Pruzanje kvalitetnih i efektivnih usluga
Cilj 4	Imenovanje ilegalnih deponija
Cilj 5	Razvoj institucionalnih kapaciteta za menadstvo otpatka

2.2 Cilj 1: Sprecavanje i smanjenje stvaranja otpada

Opština Glogovca je posvecena preduzimanju odlucnih koraka u prevenciji i smanjenju stvaranja otpada. Sprecavanje i smanjenje stvaranja otpada ide u skladu sa hijerarhijom prioriteta upravljanja otpadom predvidenom zakonom i strategijom.

Nr.	Aktivnost / mera	Pokazitelj	Osnovna vrednost	Cilj				
			2022	2023	2024	2025	2026	2027
1.1	Prikupljeni otpad po glavi stanovnika (kg /dani)	Kolicina prikupljenog otpada po stanovniku (kg /dana)	0.34	0.40	0.45	0.50	0.55	0.60
1.2	Riorganizacija usluga kako bi se omogucilo	Usluga je riorganizovana za merenje otpada na sabirnom mestu	-	-	1	-	-	-

	merenje skupljenog otpada							
1.3	Primena volumetrijskih tarifa	Volumetske tarife odobrene su i primenjuju se	-	-	-	1	-	-
1.4	Uvođenje stimulatívnoǵ paketa	Paket stimulacije izrađen je i odobren	-	-	-	1	-	-
1.5	Distribucija pojedinačnih kompresora	Broj individualnih kompostera distribuirani za EF i biznis „nula ěaste“	-	-	50	60	80	80
1.6	Spovodenje informativne kampanje za prevenciju i minimiziranje stvaranja otpada	Fushata Informativna kampanja primenjuje se	-	1	1	1	1	1

2.2.1 Mere i aktivnosti za sprovođenje Cilj 1

Reorganizacija usluge kako bi se omogućila primena mernih tarifa :

Dosadašnji način organizovanja usluge ,osim kod velikih biznisa nije zasnovan na mrenju otpada koji nastaje na sakupljanja. Čak i u slučaju prikupljanja od vrata do vrata za domaćinstva u stambenim i ruralnim područjima ,merenje za domaćinstva koja koja se poslužuju još uvek nije urađena . Ovaj način usluge onemogućava pripremu mernih tarifa i kao takav mora se transformirati. Takođe,provajderi usluga nemaju tehniku niti kapacitet da implementiraju obim

Potrebna je riorganizacija usluga:

- **Plan riorganizacije usluga koje će omogućiti sprovođenje merenja otpada na sabirnom mestu ;**
- Osiguranje infrastrukture za merenje stvaranja nagomilanog otpada ;
- Obuka osoblja pružaoca usluga za implementaciju PAIT seme .

Primena volumentarnih naelektrisanja na osnovu merenja

Trenutne tarife utvrđuju se na osnovu predviđene količine otpada za domaćinstva i biznise . Problem sa ovim naknadama je što one ne promovisu smanjenje proizvodnje otpada kroz plaćanja ,dok neki potrošači sa većom proizvodnjom imaju koristi od plaćanja nize od cene usluge . Da bi ste presli na volumetrijske stope , potrebne su sledeće aktivnosti

Prelazak izmerenih naknada za usluge ;

- Azhuranje softvera za naplatu kako bi se omogućile merene naknade të faturimit që të mundësoj tarifat e bazuara në matje;
- Sprovođenje tarifa PAYT.

Izdavanje stimulatívnoǵ paketa za biznis sa „nula ambalazom“ i “nula otpada “:

Opština ima interes da razvije lokalnu ekonomiju zasnovanu na kružnoj i održivoj bazi. Ideja je da ova preduzeća deluju u pravcu minimizacije i smanjenja otpada. U zemljama EU i šire otvaraju se prodavnice koje svoje proizvode prodaju bez ambalaže, kao i restorani koji kompostiraju otpad od hrane.

Ideja je da ove prodavnice budu konkurentnije sa nižim cenama što bi ih učinilo atraktivnim za potrošače. Potrošačima sa većom ekološkom svesću takođe bi se ponudila mogućnost da se snabdevaju u ovim prodavnicama.

Opštine mogu odigrati svoju ulogu da promovišu ova preduzeća i olakšaju njihovo poslovanje putem fiskalnih olakšica. Neke od mera koje će opština preduzeti su:

- Proučavanje načina uvođenja fiskalnih podsticaja i troškova i koristi:
- Uvođenje odgovarajućih fiskalnih podsticaja, uključujući preferencijalne stope:
- Analiza sprovođenja zelenih nabavki za ove subjekte:

Distribucija kompostera za stambene kuće i "zero waste" restorane:

Opština će besplatno ili uz sufinansiranje deliti pojedinačne kompostere koji će smanjiti otpad koji će se bacati u kontejnere ili korpe koje će sakupljati i transportovati operater.

Povećanje svesti potrošača o pitanjima minimizacije i smanjenja stvaranja otpada kroz informativne kampanje.

Opština će organizovati informativnu kampanju za građane, privredu i institucije o važnosti sprečavanja i smanjenja stvaranja otpada, kao i savete za postizanje ovog cilja.

3.3 Cilj 2: Ponovna upotreba i reciklaža otpada

Primarni fokus ovog cilja je vezan za ponovnu upotrebu i reciklažu komunalnog otpada kao i drugih kategorija otpada u nadležnosti opštine sa posebnim naglaskom na MND, kabasti otpad i komercijalni otpad.

Iako gume, električni i elektronski proizvodi, baterije itd. nisu u nadležnosti opštine, međutim, pozivajući se na zakonski okvir i spoljnu praksu, opština će organizovati organizovano sakupljanje ovog otpada u okviru šeme proširene odgovornosti proizvođača.

Sljedeća tabela daje strateški okvir za cilj 2 zajedno sa nekim predloženim akcionim merama:

Nr.	Mere / aktivnosti / treguesi i performanca	Pokazitelj	Osnovna vrednost	Cilj				
			2022	2023	2024	2025	2026	2027
2.1	Studijenastajanja i sastava komunalnog otpada	Sprovedena je analiza generisanja i sastava	-	-	1	-	-	1
2.2	Studija izvodljivosti za model rada centra za sakupljanje iponovnu upotrbru	Studija izvodljivosti je sprovedena	-	-	1	-	-	-
2.3	Prosirenje podelenje infrastrukture za izvorne otpadke	% EF za deljenje po izvoru	0 %	5 %	10 %	20 %	30 %	40 %
2.4	Riciklaza ne razgradivogriciklabilnog otpada	% riciklaz papira , kartona, plastike, metala i stakla	0 %	5 %	10 %	20 %	25 %	30 %
2.5	Riciklaza bioloskihazgradivod otpada	% riciklaza otpada od hrana e i drugog biozgradovnog otpada	0 %	5 %	10 %	20 %	25 %	30 %
2.6	Ugovor sa licenciranim operatoritorima za sakupljanje i transport iriciklazue bioloskih razgradivod otpada	Operator je ugovoren			1			
2.7	Studija izvodljivosti za model rada centra sakupljanje i ponovu upotrebu	Studija izvodljivosti upotrebljena je				1		
2.8	Funkcionalizacija deponija MUO	Administrativne procedure za funkcionalizaciju deponije upotrbljeni su		1				

Izrada Opstinskog Plana Upravljanja Otpadom

2.9	Studija izvodljivosti za operativni model sakupljanja ,transporta i riciklaze MUO u opštini	Studija izvodljivosti je sprovedena			1			
2.10	Kontraktiranje sa privatnim operatorima za MUO	Operator je ugovoren				1		
2.11	Ugovor sa privatnim operatorom za sakupljanje i transport i riciklaciju otpada ne degerisanovim reciklueshme	Operator je ugovoren			1			

Analiza potencijala nastanka, sastava i riciklaže otpada u opštini

Predmetna analiza zasniva se na demografskim prognozama stanovništva.

Tabela 32: Demografski prepisi stanovništva						
Mesto boravka	Broj stanovnika					
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Grad (porast / pad	Rritje	Rritje	Rritje	Rritje	Rritje	Rritje
Gradi (stanovnici)						
Rralne zone (porast / pad)	Rritje	Rritje	Rritje	Rritje	Rritje	Rritje
Zona ruarle (stanonici)						
Ukopno stanovništvo	58,531	52,500	52,800	53,000	53,500	54,000

Prognoza nastajanja otpada data je u narednim tabelama na osnovu studije sastava otpada iz opštine Glogočit.

Tabela 33: Potvrdivanje						
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Stanovništvo na urbanoj zoni	6,143	6,180	6,250	6,350	6,750	7,050
Proizvodnja po glavi stanovnika (kg/godine)	322.07	322.78	323.26	323.65	323.88	323.94
Proizvodnja otpada UZ (kg/G)	1,978,476.01	1,994,780.40	2,020,375.00	2,055,177.50	2,186,190.00	2,283,777.00
Stanovništvo u ruralnoj zoni	52,388	52,500	52,800	53,000	53,500	54,000
Upravljanje po glavi stanovnika ZR (kg/v)	301.1	301.76	302.21	302.58	302.79	302.85
Proizvodnja po glavi stanovnika (kg/godine)	15,774,027	15,842,400	15,956,688	16,036,740	16,199,265	16,353,900

Ukupna godišnja proizvodnja otpada kg/g) (UZdhe RZ)	17,752,502.81	17,837,180.40	17,977,063.00	18,091,917.50	18,385,455.00	18,637,677.00
---	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Predviđanje sastava generisanog otpada je dato u narednim tabelama na osnovu studije sastava opštine Glogovac.

Tabela 34: Predviđanje stvaranja otpada po sastavu

		2023	2024	2025	2026	2027
%	Frankcija					
	Papir i karton	19.15%	19.19%	19.22%	19.24%	19.26%
	Staklo	6.45%	6.46%	6.47%	6.48%	6.49%
	Biorazgradivi otpada iz kuhinja i kantina	34.45%	34.53%	34.58%	34.62%	34.64%
	Tekstil i odeca	5.85%	5.86%	5.87%	5.88%	5.88%
	Plastika	19.45%	19.49%	19.52%	19.55%	19.56%
	Metal	1.05%	1.05%	1.05%	1.06%	1.06%
	Ostale	13.60%	13.63%	13.65%	13.67%	13.68%
ton	Papir i karton	3,399.60	3,422.95	3,455.19	3,480.88	3,541.04
	Staklo	1,145.04	1,257.93	1,259.82	1,261.33	1,262.22
	Biorazgradivi otpada iz kuhinja i kantina	6,115.74	6,159.18	6,216.47	6,263.42	6,368.72
	Tekstil i odeca	1,038.52	1,045.26	1,055.25	1,063.80	1,081.06
	Plastika	3,452.86	3,476.47	3,509.12	3,536.97	3,596.19
	Metal	186.40	187.29	188.76	191.77	194.89
	Ostale	2,414.34	2,431.21	2,453.87	2,473.17	2,515.13

U sledećoj tabeli dati su preliminarni ciljevi opštine za ponovnu upotrebu / reciklažu određenih frakcija komunalnog otpada kao što su papir, plastika, staklo, plastika i metal, kao i biorazgradivi otpad.

Tabela 35: Ciljevi riciklaze

Fraksija	2023	2024	2025	2026	2027
Nerazgradiva riciklaza %	8 %	15 %	20 %	25 %	30 %
Nerazgradiva riciklaza %ë (ton)					
Biorazgradivi materijali koji se mogu riciklirati %	5 %	10 %	15 %	20 %	25 %
Biorazgradivi materijali koji se mogu riciklirati (ton)					

Međutim, dok se šema vraćanja depozita ne primeni i centar za reciklažu ne počne da radi, opština će pokušati da se udruži sa privatnim reciklerima u prikupljanju i transportu nerazgradivog materijala za reciklažu.

Unapređenje sistema separacije i reciklaže komunalnog otpada:

- Proširenje infrastrukture za izvorno odvajanje komunalnog otpada;

Opština Glogoci se zalaže za odvajanje komunalnog otpada na izvore. Oblici razdvajanja zavise od različitih faktora i mogu imati sledeće oblike:

- o Razdvajanje na dve "suve i mokre" frakcije sa prikupljanjem od vrata do vrata;
- o Razdvajanje na tri frakcije „nebiorazgradiva reciklaža, „biorazgradivi i drugi otpad“ sa prikupljanjem od vrata do vrata;
- o Razdvajanje na dve frakcije "suvo i mokro" sa sakupljanjem u zajedničke kontejnere;
- o Razdvajanje na tri frakcije: nerazgradivi reciklažni, biorazgradivi i drugi otpad sa prikupljanjem u zajedničke kontejnere;
- o Razdvajanje na više od tri frakcije "papir - staklo - plastika - metal, "biorazgradivi i drugi otpad" sa prikupljanjem u zajedničke kontejnere.

Oblik podele uslovljen je tipom mesta stanovanja (stambeno i kolektivno stanovanje), budžetskim kapacitetom, reciklažnom infrastrukturom i sl.

Međutim, vrsta odvajanja otpada biće određena planom reorganizacije usluga koji će opština izraditi.

U sledećoj tabeli je prikazan raspored separacije otpada na izvoru:

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Ukupna pokrivenost uslugom	85 %	90 %	95 %	100 %	100 %	100 %
Pokrivenost izvora podeljenja	-	10 %	15 %	20 %	30 %	40 %

Sprovođenje šeme odvojenog prikupljanja, transporta i reciklaže nerazgradivog reciklažnog otpada:

Opština Glogovac će sprovesti studiju izvodljivosti operativnog modela prikupljanja, transporta i reciklaže komunalnog otpada koji uključuje nerazgradivi otpad koji se može reciklirati kao posebnu frakciju. Studija će se zasnivati na analizi sastava, tržištu materijala za reciklažu i privatnom sektoru reciklera i takođe će uzeti u obzir zakonske zahteve i nacionalne politike upravljanja otpadom i najbolju praksu.

Prema strategiji otpada 2021 - 2030, predviđena je implementacija šeme sistema povrata depozita za ambalažu pića proizvođačima i trgovcima pića, što predstavlja značajan procenat ovog otpada. Strategija za otpad predviđa i rad reciklažnih centara u koje će se ovaj otpad slati. Međutim, dok se šema vraćanja depozita ne primeni i centar za reciklažu ne počne da radi, opština će pokušati da se udruži sa privatnim reciklerima u prikupljanju i transportu nerazgradivog materijala za reciklažu.

Tako će opština, u pogledu nebiorazgradivog reciklažnog otpada, implementirati:

- studija implementacije modela rada prikupljanja, transporta i odlaganja nerazgradivog reciklažnog otpada
- razvijanje partnerstva sa privatnim reciklerima za sakupljanje i transport ovog otpada
- Sprovođenje šeme odvojenog sakupljanja, transporta i reciklaže biorazgradivog komunalnog otpada

Slično nerazgradivom otpadu koji se može reciklirati, opština će sprovesti studiju izvodljivosti operativnog modela prikupljanja, transporta i reciklaže komunalnog otpada koja uključuje biorazgradivi otpad kao posebnu frakciju. Otpad koji će biti uključen u ovu frakciju biće otpad od hrane, korišćena jestiva ulja i otpad iz parkova, zelenih pijaca i javnih površina.

Prema strategiji, svaki region će imati centralizovani centar za kompostiranje u koji će se slati biorazgradivi otpad od hrane. Ali dok ovaj centar ne bude izgrađen i funkcionalan, opština će razmotriti razvoj lokalne šeme kompostiranja kroz angažovanje zainteresovanih privatnih operatera za prikupljanje i transport ovog otpada.

Opština će izgraditi lokalnu šemu za kompostiranje biorazgradivog otpada iz parkova, zelenih pijaca i javnih površina, koji bi zbog svojih specifičnosti trebalo da se kompostiraju lokalno jer je njihov transport skup i neefikasan.

Što se tiče korišćenih jestivih ulja, opština će tražiti od gastronomskih objekata koji proizvode ova ulja na veliko da potpišu važeće ugovore sa licenciranim operaterima jestivih ulja iz MESPI-a koji će vršiti organizovano sakupljanje ovih ulja. Opština će organizovati nadzor i inspekciju napretka ove organizacione šeme i izricati kazne u slučaju kršenja.

Dakle, opština će sprovesti, što se biorazgradivog otpada tiče:

- studija implementacije modela rada prikupljanja, transporta i odlaganja biorazgradivog komunalnog otpada
- razvoj lokalne šeme kompostiranja u partnerstvu sa privatnim reciklerima
- pregled prostorija u vezi sa otpadnim uljima

Održivo upravljanje kabastim i komercijalnim otpadom:

- Otvaranje centra za sakupljanje i ponovnu upotrebu:

Opština Glogocit planira da otvori centar za sakupljanje i ponovnu upotrebu kabastog i komercijalnog otpada. Za otvaranje ovog centra opština će odrediti lokaciju za ovu namenu.

Gradani u ovom objektu slacu nezeljene objekte:

- Namestaj
- Odecu tekstil
- Isecite mašinu za otpadni papir

Osim ovih nekosemih artikala gradani mogu slati i gumu, baterije, otpadna ulja i ostale otpade.

Opština treba kroz studiju izvodljivo modela rada centra da analize i da sama menadirati ovim centrom ili će angažovan privatni operater.

Odzivo menaderstvo odva od svetnije i rusenja

Kako navodi MND, zakonom je predviđeno određivanje lokacije deponije, koja je privremena, izgradnja centra za sakupljanje recikliranog otpada, koji je, prema strategiji otpada, organizovan regionalno.

Opština prema zakonu kontaktirajte službeno sa licenciranim operaterima, ordradiva tarifu usluga kao i service fees i da gradevinari imaju pravo da odvajaju i ricikliraju svoj otpad na gradilištu, kao i da transportuju otpad na određeno određište.

U našoj opštini određena je samo lokacija deponije. The municipaliti će otpad slati na ovu lokaciju kojim će svet licencirani izvodac koji će tako biti odgovoran od strane opštine u strado sa zaknom.

Opština će espitati pravni osnov kako bi se instalirao koji sistem koji će kao deo gradevinske dozvole, proizvodi od gradevinara da ima odpa plan upravljanja koji previda kolicinu otpada koji će biti deponovan. Opština Lapušnik odredila je lokaciju na kojoj će otpad KD biti poslat. Inspekcija vrši nadzor nad ovom deponijom i sprecava odlaganje ovog odva na druga neprikladna mesta.

U momentu kada je regionalni centar postavljen funkcionalno, opština će otpad slati u ovaj centar. Takode, naknade bicedu određene na nivou opštine, koje će poslužiti ovaj centar aza surijeni i reciklazu MND.

Medutim, opština će sprovesti studije izvodlije operativnog modela collection of transport OND kao i njenu reciklazu od strane gradevinara.

Odrzivo management medicinskim otpadom :

Opština, odnosno Direkcija za zdravstvo, ali i Direkcija za Inspekcijunadzedače bolničkim otpadom u stradu sa sa svetom na snugu.

Opštinski inspektor za zivotnu vrsi će inspekcijske nadzoru o uživanju otpadom, ukljucujuci i medicinski otpad, u ovom slucaju na osvora Clana 62, 63, 65, e 66 Zakona o Otpadu.

Opština - nadlezna Direkcija za zdravstvo directo će od gradana sprovesti i postavljati kontinjere za odlaganje neupotrebljivih lekova sa isteklim rokom pradhanja.

Poizvodci public of private medicinskog otpada tokom odlaganja svog otpada na način da s eotpad razvrsta pod vrdove u obduvu kontejner, kontejner ili kese koje im obsorba, sve dok ga ne zahira licencirani operater koji preraduje i ružda njama. Opštinska inspekcija je saradivala sa resorom za zdravstvo sprovođenje ove svoje prigo

Javni i privatni operator kao veliki proizvođači opasnog medicinskog otpada sačinice plan upravljanja medicinskog otpada, a postojanje ovog plana i njegovo sprovođenje će kontrolisati opstinska inspekcija u saradnji sa resorom zdravstva.

Ukoliko zdravstvene ustanove na teritoriji bolničkih otpada koje same proizvode, moraju imati ugovor sa licenciranim operatorima za tretman ovog otpada. Opstinska inspekcija u saradnji sa resorom za zdravstvo proveriti da li su ovi ugovori zaključeni i da li se sprovode..

Održano upravljanje životinjskim otpadom iz klanica :

Prema strategiji otpada, životinjski otpad iz klanica biće upućeni u centar za prikupljanje i reciklazu u Gornjoj Korotici koju je izgradila EU. Međutim ovaj ovaj centar još ne radi, što onemogućava da organizujemo ovu temu.

Opština će ovu uslugu organizovati za prelaznu fazu dok centar ne počne da radi tako što će ovaj otpad od ugovorenog operatora poslati da ga zakopaju krecom i istovremeno razmotriti mogućnost angazovanja privatnih operatorima sa licencom AVUK-a za prikupljanje otpada. Organizovati ovaj otpad u svojim prostojeanjima.

Mesnice, klanice i mesoprerađivačke industrije moraju da obezbede posebne hermetičke kontejnere u kojima će bacati životinjske otpada do momenta sakupljanja i da imaju važeće ugovore sa operatorima koji će periodično proveravati opština.

Aktivnost podizanja svesti o ponovnoj upotrebi:

Opština će organizovati informativne kampanje komunikacije sa javnošću u vezi separacije, ponovne upotrebe i reciklaze opstinskog otpada i drugih kategorija.

Informacije će pojasniti kako otpad treba baciti u posebne kontejnere /korpe, za slanje otpada u centar za sakupljanje i ponovnu upotrebu, i Kampanja biće organizovana sa ciljem da se školskim ustanovama podigne nivo ekološkog obrazovanja.

2.3 Cilj br. 3: Pružanje kvalitetnih, efikasnih i održivih UO usluga

Cilj 3 ima za cilj sakupljanje usluga i transporta opstinskih otpada i ostalih kategorija otpada u nadležnosti opštine. Ima za cilj poboljšanje kvaliteta usluga sa naglaskom na aspekte finansijske stabilnosti i troškova.

Slede ključne mere i aktivnosti cilja 3:

Prosirenje pokrivenosti uslugama sakupljanja i transporta otpada

Sledece tabele daju raspored prosirenja usluga i podatci o stanovnistvu dobijena su od ASK. Opstina je posvecena prosirenju pruzanju usluga na citavoj svojoj teritoriji . Strategija prosirenja

Tabela 37: Srateski ram cilj 3

Nr.	Aktivnost / Mara	Pripovedac	Osnovna vrednost					
			2022	2023	2024	2025	2026	2027
3.1	Pokrivenost usluga sakupljanja i transporta opstinskog otpada	%stanovnistva koji optuzuju uslugu sakupljanaj i transporta opstinskog otpada	85 %	87 %	90 %	95 %	97 %	100 %
3.2	Novi operativni plan usluga prikupljanja i transporta opstinskih usluga	Operativni plan je izraden / revidiran i usvojen	-	1				
3.3	Digitalizacija sistema prikupljenja opstinskih otpada	Digijaliz acija sistema sakupljanja i transporta otpada je usvojen	-	-	1	-	-	-
3.4	Preuzimanje fakturiranja i naplate od opstine za uslugu prikupljanja otpada	Opstina je preuzela fakturisanje i naplatu	-	-		1	-	-
3.5	Resavanja statusa socialnih slucajeva	Uplata fakturisanja za socialne slucajeve je izvsena	-	-	1	1	-	-
3.6	Razmatranje pritužbi gradana u sluzbi za otpad	Broj žalbi koje se razmatraju u sluzbi za otpad		-	-	-	-	-

je pruzanje pune usluge u urbanom podrucju,kao i pokrivenost uslugama za ruralno podrucje .

Tabela 38: Strategija prosirenja sa uslugom

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Pokrivenost usluga	85 %	90 %	95 %	100 %	100 %	100 %

Unapredenje kvaliteta pruzanja usluga prikupljanaj i transporta otpada

Unapredenje kvaliteta pruzanja usluga prikupljanaj i transporta opstinskog otpada

Opstina ce izraditi **novi operativni plan** reorganizacije usluga koji ce rezultirati poboljsanjem kvaliteta usluga kroz

- Optimizacija sabirnih mesta i ucestalosti pruzanja usluga :
- Osiguranje adekvatne infrastrukture za sakupljanje i transport opstinskih otpada :

Opstina ce **digitazilovati sistem sakupljanja otpada** koji ce poboljsati kvalitet i efikasinost usluga. Ovaj sistem pruzice informacije za pokret kamiona, informacije za lokaciju kontejnera , nivo punjenja i ostalih relevantnih informacija kao i isti integrisace se sa bazom dodataka o klijentima

Opština preduzeće **informativnu kompanju** da bi informirali građane o novom načinu prikupljanja otpada, uključujući način bacanja otpada, učestalost servisiranja i slično

Unapređivanje kvaliteta sakupljenih usluga i transporta transportit cvrstih otpada

Opština otvoriće centar za sakupljanje i ponovnu upotrebu kabastu i i drugog otpada koji se zbog svoje prirode ne može se baciti u kontinjere već slati u ove centre .

Opština sprovede **informativnu kampanju** putem koje će građane informisati o ovom centru, vrstom otpada koji se može slati u ovom centru radnom vremenu itd .

Poboljšanje operativne efikasnosti i rashoda

Opština kao cilj definisala je poboljšanje operativne efikasnosti i otpad u cilju poboljšanja nfinansijske stabilnosti Glavni stubovi ovog plana su optimizacija efikasnosti osoblja i potrosenje naftwe .

Opboljšanje efikasnosti osoblja

Opština treba da planira jednu ili drugu kombinaciju sledećih aktivnosti za poboljšanje efikasnosti osoblja apruzalaca javnih usluga :

- Kontrola (zamrzavanja) zaposlenja novog administrativnog osoblja i obuka postojećeg osoblja ;
- Prosirenje uslužne zone
- Diversifikacija i prosirenje usluga
- Prosirenje i monitoriranje pokazitelja performanse o efikasitetu osoblja

Službenici UO i drugo osoblje obuhvaćeni u planiranju, monitoriranju i nadgledanje upravljanjem otpadom treba da imaju striktnu kontrolu prema broju osoblja prema gore navedenoj tabeli .

:

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Direktno osoblje	33	33	33	33	33	33
Indirektno i administrativno osoblje	18	18	18	18	18	18
Domacinstva (EF) uslužnja	7447	7487	7510	7540	7590	7610
Efikasnost osoblja za uslužene kliente	222.6	226.8	227.6	228.6	230	230.6

Ideja da se smanji administrativno osoblje u odnosu na direktno osoblje

Poboljšanje troškovne efikasnosti sakupljanja i potrosnje ulja

Potrosnja nafte je jedna od najvećih stavki tekucih troškova operatera usluga 15% tekucih troškova na nivou sektora a to se u velikoj meri prepisuje operativnoj neefikasnosti ali i mlosem upravljanju .

Mere / predložene aktivnosti uključuju :

- **Novi operativni plan (Riorganizacija područja i optimizacija otpada i učestalost sakupljanja**
- Zamena starih kamiona sa novim kamionima ili funkcionalnim (second-hand)

- Organiziranje (infrastrukturu) odvojenih sakupljanja otpada
- Jacanje unutrašnje kontrole
- Razvoj i procenje pokazitelja ucinka potrosnje nafte
- Razvoj i monitoriranje performansi jedinickih troskova sakupljanja i transporta

Poboljsanje finansijskih performansi i pruzanje usluga

Opstina kao cilj je definisala finansijske stabilnosti pruzanjem usluga.

Glavne mere za poboljsanje finansijske stabilnosti pruzanja usluga su :

- Donosenje tarife za sakupljanje i transport otpada po principu pokriva troskova
- Preuzimanje fatkturisanja i naplate od strane opstine
- Resenje za placanje racuna za socialne usluge

Cilj br. 4: Uklanjanje ilegalnih deponija

Ovaj cilj se odnosi na trenutnu situaciju na terenu, gdje se svake godine identifikuje određeni broj ilegalnih deponija. Sa ciljem saniranja stanja opština Glogovca obavezuje se da svake godine organizuje čišćenje ovih lokacija zagadenim otpadom, i postavljenje informativnih znakova za podizanje svijesti da se otpad ne baca.

Tabela 40: Strateski okvir cilj 4

Nr.	Aktivnost / Mera	Pripovedac	Osnovna vrednost	Cilj				
			2022	2023	2024	2025	2026	2027
4.1	Čišćenje mesta ne legalnog otpada	Čišćenje je obavljeno	-	1	1	1	1	1
4.2	Informativna kampanja	Ilegalne deponije ilegalne kontinuirano se smanjuju	-	1	1	1	1	1
4.3	Inspekiranje I monitiranje	Izricanje novčanih kazni		1	1	1	1	1

2.4 Cilj 5: Razvoj institucionalnih kapaciteta za upravljanje otpadom

Tabela 41: Strateski ram objektivna 5								
Br.	Aktivnost / Mara	Pripovedac	Osnovna vrednost	Cilj				
			2022	2023	2024	2025	2026	2027
5.1	Odobravanje RrK za UO	RrK i UO je satavljen	-	1		-	-	-
5.2	Imenovanje sluzbenika / Formiranje jedinice	Sluzbenik UO je imenovanr/Sektor je formiran	1	-	-	-	-	-
5.3	Polaganje tarifnog procesa	Nove tarife su kalkulirane i usvojene	-	-	1	-	-	-
5.4	Ugovaranje operatora za sakupljanje i transport opstinskog otpada	Licencirani operatori je ugovoren		1		-	-	-
5.5	Program obuke i podrške procesu za opstinu i operatore	Program sprovodise	-	-	1	-	-	-

- **Izrada i usvajanje opstinskih planova za upravljanje komunalnim**
- Plan UO završen je i bice pusten na javnu raspravu , a zatim nacrt bice prestavljen ansambleistima opstine na usvajanje u skladu sa procedurama na snazi . Opstina planira da odobri plan tokom januara 2023 godine ,a plan vazii do 2027 godine gde opstina planira da prode proces revizije u skladu sa zakonom .
- **Izgradnja i usvajanje opstinske uredbe za upravljanje otpadom**
- Opstina usvojila je opstinsku uredbu MM, por që të njëjtën e ka reviduar gjatë vitit 2022 për të përditësuar ndryshimet që dalin nga amendimet ligjore, dhe do të miratoj në vitin 2023.
- **Imenovanje opstinskih sluzbenika ili osnivanje jedinice za UO**

Opstina ovu obavezu sprovela je imenovanjem opstinskog sluzbenika za UO

Imenovanje inspektora za zivotnu sredinu

Opstina je sprovela ovu obavezu imenovanjem inspektora za zivotnu sredinu Ministarstva unutrasnjih poslova .

- **Polaganje tarifnogi procesa**

Opstina prosla je tarifni proces i planira da se podvrgne istom 2024 kako bi se odrazila promene i drugih relevantnih parametara

- **Ugovaranje operatora za sakupljanje i transport opstinskog otpada .**

Opstina ima potpisan ugovor sa EO odnosnot Kompanijom KRM „ PASTRIMI“ za sakupljanje i transport opstinskim otpadom, ali ne iskljucuje mogucnost angazovanja drugih EO koji imaju licencu ako ovaj EO ne ispunjava potrebe za sakupljanje opstinskog otpada, riciklacija otpada i slicno .

- **Sprovođenje programa obuke i procene podrške za opstinu i operatore**
- Ovaj program biće osmišljen da povećava kapacitete implementacionog procesa kao što su revizija i implementacija OPUO, izmena SRK UO u budućnosti. Donosenje tarifnog procesa

3 UO plan u vanrednim uslovima

Opštine trebe da planiraju UO u vanrednim uslovima u skladu sa zahtevima Zakona brza zastitu od elementarnih nepogoda i drugih nepogoda , nacionalni plan reagovanja u vanrednim situacijama Agencije za upravljanje vanrednim situacijama i drugi relevantni dokument .

Nazalost prema zakonu ,katastrofama se smstraju dogadaji izazvani velikim prirodnim silama ili drugim nekontrolisanim silama koji ugrozavaju zivote ljudi , zivotinja i imovine . Katastrofe obuhvataju : zemljotresi, poplave , klizista , vatre, izbijanje infektivnih bolesti nezgode na putevima , zeleznickom i vazdusnom ,, vatre, ekoloske i industrialne nezgode , rat i vanredno stanje ,itd.

Poslednji dogadaj koji je kfalifikovan kao hitan slucaj ili katastrofa bila je pandemia Covid 19 koja nam je donela neka korisna iskustva .

Opština izmenice opštinski plan reagovanja u vanrednim situacijama dodavanjem podglavlja za upravljanje otpadom u vanrednim situacijama .

4 Finansijski plan , akcije i procenja

U sledecoj tabeli prikazani su kapitalni projekti koji ce podrzati realizaciju ciljeva plana koji se finansiraju iz opstinskog budeta, sufinansiranje sa drugim opstinama ili sa vladom ,kao i projekti finansirani iz eksternih izvora kao sto su vlada ,donatori, ili privatni kapital

Tabela 42: Finansijski plan, akcija i monitoriranja - Cilj 1 „Ponovna upotreba i riciklaza“

Mere i aktivnosti	Odgovorne jedinice	Rok implementiranja i budet					Iznos: 2023 - 2027	Izvor finansiranja
		2023	2024	2025	2026	2027		
Reorganizacija sluzbe								
o Plani reorganizacije sluzbe	DJP		10,000 €	25,000 €	25,000 €		60,000 €	Opstina
o Obezbedenje merne infrastrukture			12,500 €				12,500 €	
Primena volumetrijskih naelektrisanaj								
o Prenosenje PAYT tarifa (proces)			5,000 €	5,000 €			10,000 €	Opstina
o Azuriranje softvera za naplatu			3,500 €				3,500 €	Opstina
o Primena PAYT tarifa	KRM		10,000 €	1,000 €	1,000 €	1,000 €	13,000 €	Opstina
o Kampanja podizanja svesti i komunikacije javnosti			1,500 €	1,500 €	1,500 €	1,500 €	6,000 €	KRM
Izdavanje stimulatitvnoog paketa za privredu								
o Poucavanje nacina uvođenja fiskalnih posticaja	DF			1,500 €			1,500 €	Opstina
o Paket fiskalnih olaksica	DF			1,500 €			1,500 €	Opstina
Distribucija kompostera za EF i restorane								
Podici svest o problemima minimizacije		1,500 €	1,500 €	1,500 €	1,500 €	1,500 €	6,000 €	50% Opstina; 50% donacija
o Kampanja o podizanju svesti		1,500 €	1,500 €	1,500 €	1,500 €	1,500 €	7,500 €	Opstina
Ukupan cilj 1 – Spreccavanje i smanjenje stvaranja otpada		3,000 €	47,500 €	40,000 €	32,000 €	7,000 €	129,500 €	

Tabela 43: Finansijski plan, akcija i monitoriranja - Cilj 2 „Ponovnu upotrebu i riciklaža“

Mere i aktivnosti	Odgovorne jedinice	Rok implementiranja i budet					Izvor finansiranja	
		2023	2024	2025	2026	2027		
Studija i nastajanja i satava otpada			5,000 €				5,000 €	Opština
Odvajanje i reciklaža opstinskog otpada								
o Studija izvodljivosti odvajanja i rada	DJP		25,000 €				25,000 €	Opština
o Proširenje pokrivenosti deljenja na izvoru	DJP	2,000 €	2,000 €	3,000 €	3,000 €	2,000 €	12,000 €	
o Kontraktiranja operatora za riciklažu	DJP		5,000 €				5,000 €	
o Razvoj lokalne seme kompostiranja	DJP		2,000 €	1,000 €	1,000 €	1,000 €	5,000 €	
o Inspektiranje gastronomskih lokala za ulja	Inspektorat	x	x	x	x	x		
o Spajanje meduopstinske seme kompostiranaj	DJP		5,000 €	5,000 €			10,000 €	
Upravljanje rasutim i komercionalnim			15,000 €				15,000 €	
o Studiranje i fizibiliteta	DJP	15,000 €						Opština
o Izgradnja centra za prikupljanje /ponovnu upotrebu ⁵	DJP			80,000 €			80,000 €	Opština
o Funkcionalizacija centara	DJP			10,000 €			15,000 €	Opština
Upravljanje otpadom izgradnje i rusenja			28,500 €				28,500 €	
o Dodeljivanje lokacije	DJP							
o Ugovaranje operatora	DJP		5,000 €				5,000 €	Opština
o Odredivanje naknada	DJP		3,500 €				3,500 €	
o Rehabilitacija MND ⁶ centra	DJP							Opština
o Unifikacija seme meduopstinskog upravljanja	DJP					x		Opština
Upravljanje zivotinskim otpadom								
o Olaksanje ugovaranja privatnog operatora	DJP	x	x					
o Inspekcija implementacije zbatimit	Inspektorati	x	x	x	x	x		

⁵ Za opstinu xx predviđena je izgradnja tri sabima mesta | I jednog centra za ponovnu upotrebu, Budet uključuje prwatecu infrastrukturu centra kao sto su ograde , kamere , temelji , kontinjeri , itd

⁶ Izvodljivost ogradivanje masine i oprema neophodna za upravljenje centrom

Izrada Opstinskog Plana Upravljanja Otpadom

Upravljanje medicinskim otpadom													
o	Inspekcija implementacije i zbatimit	Inspektorati	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	
Kampanje podizanja svesti			1,000 €	1,000 €	1,000 €	1,000 €	1,000 €	1,000 €	1,000 €	1,000 €	1,000 €	1,000 €	4,000 €
Kampanje podizanja svesti			17,000 €	97,000 €	100,000 €	100,000 €	5,000 €	5,000 €	4,000 €	4,000 €	4,000 €	4,000 €	223,000 €
Kampanje podizanja svesti													
Ukupan cilj 2 – Reciklacija i ponovnu upotrebu													

Tabela 44: Finansijski plan, akcija praćenja – Cilj 3 „Pružanje kvalitetnih, efikasnih i održivih usluga“

Mere i aktivnosti	Odgovorne jedinice	Rok implementiranja i budet					Izvor finansiranja
		2023	2024	2025	2026	2027	
Poboljšanje kvaliteta usluga							
o Azuriranje operativnog plana	DJP		6,000 €			6,000 €	Opstina
o Digitalizacija sistema prikupljenja	DJU			30,000 €			Opstina
o Snabdevanje sa korpama 120 l	DJP	2,000 €	2,000 €	3,000 €	3,000 €	2,000 €	Opstina
o Snabdevanje sa korpama 240 l	DJP	5,000 €	5,000 €	5,000 €	5,000 €	20,000 €	Opstina
o Snabdevanje sa komposterom	DJP	2,000 €	2,000 €	3,000 €	3,000 €	2,000 €	Opstina
o Snabdevanje sa ulicnim korpama	DJP		1,000 €		1,000 €	1,000 €	Opstina
o Snabdevanje sa kontinjerom 1.1 m3	DJP		5,000 €	5,000 €		5,000 €	Opstina
o Snabdevanje sa kamionom	KRM		150,000 €	150,000 €	120,000 €		Opstina
o Ostali kapitalni projekti za otpad	KRM		5,000 €	5,000 €			Opstina
Poboljšanje operativnih i finansijskih performanci		2,500 €					Opstina
o Preduzimanje naplate od opstine						2,500 €	Opstina
o Razvoj softvera za faturisanje							Opstina
o Resavanje statusa za socialne slucajeve							Opstina
o Monitoranje performance	DJP		2,500 €				Opstina
o Kalkuliranje i monitoriranje indikatora nafte						2,500 €	Opstina
o Kalkuliranje i monitoriranje indikaatora naplate							Opstina
o Monitoriranje indikatora prituzbi kupaca i							Opstina
o Kampanja podizanja svesti i komunikacije javnosti	DJP		2,000 €	2,000 €	2,000 €	2,000 €	Opstina
Ukupan cilj 3 – Pružanje kvalitetnih , efikasnih i održivih usluga		11,500 €	180,500 €	203,000 €	134,000 €	18,000 €	Opstina
						547,000 €	

Tabela 45: Finansijski plan, akcija i monitoriranja - Cilj 4 „Sigurna deponacija kao poslednje sredstvo “

Mere i aktivnosti	Odgovorne jedinice	Rok implementiranja i budet					Izvor finansiranja
		2023	2024	2025	2026	2027	
Utvrdivanje tarifnih usluga deponacije	DJU			Opstina			Opstina
Uklanjanje ilegalnih deponija	DJU	13,000 €	3,000 €	Opstina	3,000 €	3,000 €	5,000 €
Inspeksijske i izvršne mere	Inspektorat	x	x	Opstina	x	x	Opstina
Ukupan cilj 4 – Bezbedno odlaganje kao poslednje sredstvo		13,000 €	3,000 €	8,000 €	3,000 €	5,000 €	30,000 €

Tabela 46: Finansijski plan, akcija i monitoriranja - Cilj 5 „Razvoj osoblja i institucionalnih kapaciteta UO“

Mere i aktivnosti	Odgovorne jedinice	Rok implementiranja i budet					Izvor finansiranja
		2023	2024	2025	2026	2027	
Samo aktivnosti							
Revidacija RrK UO	DJU		5,000 €				Opstina
Imenovanje službenika / Formiranje jedinica	DJU						Opstina
Prolazak tarifnog procesa	DJU			3,500 €			Opstina
Ugovaranje operatora za za sakupljanje i transport UO	DJU			5,000 €			Opstina
Programi obuke i podrške procesima	DJU	1,000 €	15,000 €	15,000 €	15,000 €	15,000 €	Opstina
Izrada plana upravljanja otpadom u vanrednim uslovima kao deo plana za vanredne situacije opštine .			3,000 €				Opstina
Ukupan cilj 5 – Razvoj osoblja i institucionalnih kapaciteta		1,000 €	23,000 €	23,500 €	15,000 €	15,000 €	77,500 €

Clan 3

Zasprovodjenje ovog Plana pobrinuce se Predsednik Opštine Drenas i Direkcija za Javne Usluge i Hitne Slucajeve, Direkcija Inspekcije Opštine Drenas.

Clan 3

Ova odluka stupa na snagu 15 dana od dana registracije i procene zakonosti od MLU –ve ,i 7 dana nakon objavljivanja nasluzbenoj Web stani Opštine .

Plani dostavlja se :
 Odluka dostavlja se :
 Kancelariji Predsednika ;
 Nadleznoj Direkciji;
 Kancelariji Skupštine ;
 Arhivi

